

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Yhdessä enemmän – yhteistoiminnallista oppimista Ysiltä elämään -projektissa

Laurila, Siiri
Taskinen, Elsa

2015 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Yhdessä enemmän – yhteistoiminnallista oppimista Ysiltä elämään -projektissa

Siiri Laurila, Elsa Taskinen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2015

Siiri Laurila, Elsa Taskinen

Yhdessä enemmän – yhteistoiminnallista oppimista Ysiltä elämään -projektissa

Vuosi	2015	Sivumäärä	71
-------	------	-----------	----

Hanke ja -projektityöskentely on monipuolisuudessaan kiinnostava kehittämisen kohde. Sosiaalialan työkenttä muuttuu jatkuvasti ja sen mukana myös opiskelua pyritään kehittämään entistä käytännönläheisemmäksi. Ajankohtaisena haasteena ammattikorkeakouluissa voidaan nähdä opetusmenetelmien kehittäminen.

Opinnäytetyö kertoo Laurea ammattikorkeakoulun Hyvinkään kampuksen vasta-aloittaneiden sosionomiopiskelijoiden kokemuksien perusteella, miten yhteistoiminnallisten sekä luovien menetelmien korostunut käyttö edistää oppimista ja onnistumisen kokemuksia hanketyöskentelyssä. Esittelyssä sivutaan myös ensimmäistä kertaa vastaavanlaisena yhteistyöprojektina toteutettua minihanketta, jossa sosionomiryhmä pääsi mukaan paikalliseen peruskoulun yhdeksäsluokkalaisille suunnattuun Ysiltä elämään -tapahtumaan sekä sen suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä moniammatillisten toimijoiden kanssa. Ysiltä elämään -tapahtuma on Hyvinkään kaupungin sivistystoimen alaisen toimijan Hyvinkään Nuorisopalveluiden vuosittain järjestämä tapahtuma, jonka tarkoituksena on ollut koota yhteen sekä esitellä nuorille hyvinvointiläisiä vapaa-ajan toimijat ennen peruskoulun ja oppilashuollon päättymistä.

Päätavoitteena on hankeprojektin toteuttamisen ohella ollut kehittää Laurean hanke-työskentelyä niin, että se antaisi opiskelijoille syvällisempiä oppimiskokemuksia. Yhteistoiminnallisuus sekä tiimityöskentely nähdään nykyään sosiaalialan moniammatillisen työkentän keskeisimpinä kulmakivinä, joten niiden esille tuominen jo opiskeluvaiheessa on oleellisen tärkeää. Innovatiivisuus ja luovuus ovat myös keskeisiä käsitteitä ja työelämän vaatimuksia, joita viitekehyksessä käsitellään tarkemmin. Lisäksi viitekehyksessä avataan projekti- ja ryhmätyöskentelyä sekä vertaisopetusta, yhteistoiminnallista oppimista ja oppimisen motivaation ulottuvuuksia.

Opinnäytetyön tutkimuksellisen osuuden kannalta olennaista oli hanketyöskentelyn toteuttaminen sosionomiopiskelijoille Laurea Hyvinkään kampuksella pidetyllä opintojaksolla ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” sekä opiskelijoiden omakohtaisesti saadut kokemukset opiskelusta, opetuksesta ja oppimisesta kyseisessä hankkeessa. Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla hankkeen päättymisen jälkeen ja se analysoitiin taulukoinnin sekä prosentuaalisten osuuksien vertailun avulla. Keskeisimmät tutkimustulokset osoittavat erityisesti, että vastaavanlainen hanketyöskentely on ollut pääsääntöisesti hyödyllistä opiskelijoiden oppimisen kannalta ja hanketyöskentelyn seurauksena opitun jakamista on tapahtunut paljon opiskelijoiden keskuudessa.

Asiasanat: luovuus, yhteistoiminnallisuus, vertaisopetus, motivaatio, oppiminen, opetus sekä projektityöskentely

Siiri Laurila, Elsa Taskinen

Together we are stronger – cooperative learning in a project for 9th grade school pupils

Year	2015	Pages	71
------	------	-------	----

Projects as well as project work are because of their versatility an interesting area of development. The field of social work is constantly changing and as a result the study of social work has to be regenerated more and more practically. Nonetheless one of the topical challenges in universities of applied sciences can be seen as developing the teaching methods.

This thesis concerns students who were newly started in their studies in the social study field at Laurea University of Applied Sciences, Hyvinkää's campus and their experience in progressive use of the cooperative and creative methods in the project work. Therefore through the student's own experiences the analysis shows how their own learning has improved and experiences of succeeding increased during project work. In addition the thesis introduces a project which has been for the first time implemented as a comparable cooperation project involving both Laurea and a multi-professional working team. In the project a group of social field students from Laurea has been part of both planning and carrying out an event called "Ysiltä elämään" which is targeted at the ninth graders of elementary school. "Ysiltä elämään" is organized annually by the City of Hyvinkää Culture and Education Department under the operator Hyvinkään Nuorisopalvelut (Youth services of Hyvinkää). The aim of event is to gather together and to introduce the recreational actors of Hyvinkää to the ninth graders before elementary school as well as the right to pupil welfare has finished.

The main goal along with implementation of the project has been specifically to develop Laurea's project work methods so that working in a project would allow students more profound learning experiences. Consequently it is crucial to highlight the importance of collaboration and team work during the social field studies. Moreover also the spirit of innovation and the creativity can be seen both as the key concepts but also job requirements of the social field. Therefore these concepts are elaborated in the frame of reference along with project and team work as well as peer tutoring, cooperative learning and central dimensions of learning motivation.

The part of the actual research in the thesis required implementation of the project in a specific social field course called "Dialogue, encounter and professional interaction" which was carried out at Laurea Hyvinkää's campus. Therefore the students' personally gained essential experiences from studying, teaching and learning in the project and which have been under research can be clearly seen. The data from students was collected by questionnaires after the project's completion, and it has been analyzed through tabulation as well as comparing certain percentages. Due to the results, the students have been sharing with each other a lot of what have been learnt during the project work. In conclusion the main result shows in particular that the comparable project work regarding the student's own learning experiences has been generally beneficial to them.

Keywords: collaboration, creativity, learning, motivation, peer tutoring, project work, teaching

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tutkimuksen tavoitteet, lähtökohdat ja relevanssi	7
3	Ysiltä elämään -hankeprojekti ja sen käytännön toteutus	9
4	Teoreettinen viitekehys	14
4.1	Innovatiivisuus, luovuus ja rikastava vuorovaikutus	15
4.1.1	Innostuksen avaimia	17
4.1.2	Dialogisuus, luovuuden jakaminen	18
4.2	Projektityöskentely	19
4.2.1	Hyvä sosiaalinen vuorovaikutus	22
4.2.2	Oppiminen toiminnan ja simuloinnin avulla	23
4.3	Vertaisopetuksella aidompaa kohtaamista	25
4.4	Yhteistoiminnallinen oppiminen	25
4.4.1	Yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteet	26
4.4.2	Yhteistoiminnallisen oppimisen hyödyt ja haitat	28
4.5	Oppimisen motivaatio	29
4.5.1	Autonomia, kompetenssi ja yhteenkuuluvuuden tunne	29
4.5.2	Itseohjautuva, kestävä oppiminen	31
5	Tutkimuskysymykset sekä hypoteesit	33
5.1	Tutkimusasetelma ja -menetelmät	34
5.2	Aineisto ja sen analyysi	35
6	Tulokset ja tulosten tarkastelu	36
6.1	Demotunneilta itsevarmuutta työskentelyyn	37
6.2	Opitun jakamista purkuseminaareissa	43
6.3	Opetuksessa ja oppimisessa korostui yhteistoiminta	46
7	Pohdinta - työn ja oman oppimisen arviointi	49
7.1	Tutkimuksen keskeiset tulokset ja johtopäätökset	49
7.2	Oppimisprosessi - noviisista projektinvetäjäksi	52
7.3	Loppusanat	53
	Lähteet	55
	Kuvat	56
	Kuviot	57
	Taulukot	58
	Liitteet	59

1 Johdanto

Laurea ammattikorkeakoulun Hyvinkään kampuksella sosiaalialan koulutusohjelmassa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat suurelta osin erilaisissa työelämään kytkeytyvissä hankeprojekteissa. Näissä hankeprojekteissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat pitkälti toiminnallisesti. Hanketyöskentely opinnoissa on paitsi oiva tapa saada kosketusta työelämään myös kanava, jonka avulla opittu teoreettinen tieto voidaan jo opintojen aikana liittää luontevasti käytännön työhön. Tukeakseen aidosti opiskelijoiden tehokasta oppimista hanketyöskentelyn menetelmien täytyy kuitenkin pystyä vastaamaan monenlaisten oppijoiden oppimistarpeisiin, joten niiden kehittäminen voidaan nähdä tarpeellisena ja siten korkeakoulussa opiskelun kannalta suotavana.

Opiskelu, oppiminen sekä opettaminen ovat itsessään tärkeitä kehittämiskohteita. Jokainen meistä on erilainen oppija, joten myös opiskelupaikan puolelta olisi tärkeää pystyä mahdollistamaan eri tavalla oppivien vapaus ja luovuus opintojen suunnittelussa sekä itse oppimisessa. Valtakunnallisesta näkökulmasta katsottuna korkeakoulumaailman taloudellisten resurssien vähentymisen rinnalla on myös entistä merkittävämpää opettaa opiskelijoita oppimaan uusin tavoin ja samalla jakamaan saatua tietouttaan muille opiskelijoille.

Tämän opinnäytetyön ja tutkimuksen tarkoituksena on ollut kehittää Laurea ammattikorkeakoulun hanketyöskentelyä sosiaalialan opinnoissa ja tehdä näkyväksi, miten erilaiset oppimismenetelmät - yhteistoiminnalliset sekä luovat menetelmät - voivat edistää opiskelijoiden syvällisempää oppimista hanketyöskentelyssä. Kehittämiskohteeksi valittiin ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksoon kuuluva kolmen opintopisteen hanke, joka sijoittui ajallisesti tammi-maaliskuulle 2015. Opintojaksolle osallistuneet sosionomiopiskelijat olivat vasta vuoden 2015 alussa opintonsa aloittaneita, joten heillä ei ollut aiempaa kokemusta Laurean hanketyöskentelystä. Hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin Hyvinkään yläkoulujen yhdeksäsluokkalaisille suunnatut Ysiltä elämään -tapahtumapäivät (2.-3.3.2015) yhdessä hyvinkääläisten nuorten vapaa-ajan toimijoiden kanssa. Pääjärjestäjänä tapahtumassa oli Hyvinkään kaupungin sivistystoimen alainen toimija Hyvinkään Nuorisopalvelut.

Perinteiseen hanketyöskentelyyn tyypillisesti kuuluva kirjallinen raportointi jätettiin tässä hankkeessa kokonaan pois, koska koettiin, että kirjallista raportointia merkityksellisempää opiskelijoiden oppimisen kannalta on yhdessä tekeminen sekä oman toiminnan ja oppimisen reflektointi muiden opiskelijoiden kanssa. Reflektointia tuettiin järjestämällä hankkeen aikana niin kutsuttuja vertaisoppimistilaisuuksia, joissa opiskelijat saivat jakaa kokemuksiaan koko muun opiskelijaryhmän läsnä ollessa. Ennen varsinaisia tapahtumapäiviä yhtenä vertaisoppimistilaisuutena pidettiin niin kutsutut demotunnit, joilla opiskelijat saivat esitellä muulle ryhmälle, millaista toimintaa he olivat tapahtumaa varten suunnitelleet ja kokeilla

suunnittelemaansa toimintaa käytännössä. Tapahtumapäivien jälkeen järjestetyssä hankkeen purkuseminaarissa (13.3.2015) opiskelijat saivat tilaisuuden jakaa ja reflektoida lisää hankkeen aikana oppimaansa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa.

Varsinaisessa tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan erityisesti sosionomiopiskelijoiden omia oppimiskokemuksia Ysiltä elämään -hankeprojektissa. Tutkimuksen tulokset perustuvat hankkeeseen osallistuneilta sosionomiopiskelijoilta kyselylomakkeella kerättyyn tutkimusaineistoon. Tutkimuksellisessa osuudessa selvitetään siis, missä määrin opiskelijat kokivat yhteistoiminnallisten menetelmien käytön edistävän omaa oppimistaan kyseisessä hanketyöskentelyssä. Aineisto kerättiin sähköisesti e-lomakkeella Laurea Hyvinkään kampuksen tietokone-luokissa hankkeen päätyttyä edellä mainitun purkuseminaarin jälkeen. Pääasiallisesti aineisto on luonteeltaan kvantitatiivinen eli määrällinen ja se on analysoitu taulukoinnin sekä prosentuaalisten osuuksien vertailun avulla. Jotta vastausten vaje olisi ollut mahdollisimman pieni, myös purkuseminaarista poissaolleille opiskelijoille lähetettiin e-lomake sekä sen täyttöohjeet sähköpostilla.

Tässä opinnäytetyössä hankkeella ja projektilla tarkoitetaan ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksolle sijoittuvaa minihanketta, joka oli opinnäytetyön kehittämisen kohteena. Opiskelijoilla vastaavasti tarkoitetaan sosionomiopiskelijoita, jotka osallistuivat kyseiseen hankkeeseen. Puhuttaessa pienryhmistä tarkoitetaan 6-8 opiskelijan ryhmiä, joissa hanketyöskentely toteutettiin. Hankkeen puolivälissä toteutetuilla demotunneilla sekä loppuvaiheen purkuseminaarilla viitataan aiemmin mainittuihin vertaisoppimistilaisuuksiin. Toimijoilla puolestaan tarkoitetaan työelämän yhteistyökumppaneita, jotka olivat mukana järjestämässä Ysiltä elämään -tapahtumaa.

2 Tutkimuksen tavoitteet, lähtökohdat ja relevanssi

Kuten johdannossa jo mainittiin, opinnäytetyössä keskityttiin Laurea ammattikorkeakoulun opintojen sekä hankkeissa oppimisen kehittämiseen. Käytännöllisistä syistä tutkimukseen liittyvällä ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksolla hankkeessa toteutettavaksi suunniteltu tapahtuma sekä vuosittain järjestettävä, paikallinen Hyvinkään kaupungin sivistystoimen alaisen toimijan Hyvinkään Nuorisopalveluiden toteuttama Ysiltä elämään -tapahtuma yhdistettiin sopivaksi opintokokonaisuudeksi. Järkevää yhdistäminen suunnittelun kannalta oli, koska molempien toteutuksien tapahtuma-ajankohdat osuivat sattumalta samalle viikolle. Ysiltä elämään -tapahtumassa oli jo entuudestaan aiemmilta vuosilta mukana olleita vapaa-ajan toimijoita Hyvinkäältä, joten erityisesti sosionomiopiskelijoiden kannalta tällainen verkostoitumistapahtuma nähtiin erittäin oivallisena. Lisäksi hankeprojektiin saatiin osittain valmis runko Ysiltä elämään -tapahtuman pohjalta, joten itse tutkittavaan

asiaan eli hankkeissa oppimiseen ja hanketyöskentelyn kehittämiseen oli mahdollista perehtyä entistä paremmin.

Hanke ja siinä järjestetty toiminta toteutettiin vasta-aloittaneiden sosionomiopiskelijoiden sekä muiden hankkeen toimijoiden kanssa alkukevään (tammi-maaliskuu) 2015 aikana. Laurea Hyvinkään kampuksella järjestetty opintojakso ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” oli jo ennalta sovittu ja suunniteltu liitettäväksi hankkeen toteutukseen kyseisestä opintojaksosta vastaavien lehtoreiden Kaarina Marjasen sekä Marjo Ritmalan kanssa. Työskentely tapahtui suurelta osin Laurean oppimisympäristöissä sekä ”kentällä” valmiiksi sovitulla tapahtumapaikalla Hyvinkääsalissa.

Tavoitteena oli, että hankkeesta hyötyisivät kaikki osapuolet. Haluttiin erityisesti osoittaa, miten erilaiset oppimistavat ja yhteistoiminnalliset menetelmät sekä yhdessä tekeminen voivat edistää syvällisempää oppimista hanketyöskentelyssä. Opinnäytetyön päätoimeksiantajana oli Laurea, jonka puolesta hanketyöskentelyä ja sen menetelmiä pyrittiin kehittämään. Varsinaisessa tutkimuksessa selvitettiin, voisiko yhteistoiminnallisten sekä luovien menetelmien lisääminen edistää oppimista sekä luovuutta ja innovatiivisuutta Laurean hanketyöskentelyssä. Lisäksi Laurean sosionomiopiskelijaryhmä sai tutkimusprosessin läpikäymisen ohella oppia hanketyöskentelystä, ohjaamisesta ja nuorista kohderyhmänä sekä mahdollisuuden verkostoitua tapahtumassa mukana olevien hyvinkääläisten toimijoiden kanssa.

Hanketyöskentelyn kehittämisen kannalta olennaisena tutkimuskohteena olivat opiskelijoiden omat oppimiskokemukset hankkeessa. Opintojakson hanketyöskentelyä oli mukautettu ja kehitetty erilaiseksi perinteiseen kirjallista raportointia korostavaan hanketyöskentelyyn verrattuna. Opintojaksoon kuuluvaa hanketyöskentelyä oli muokattu niin, että kirjallisen raportoinnin sijasta opiskelijat osoittivat oppimaansa luovin sekä yhteistoiminnallisin menetelmin. Oppimaansa opiskelijat esittelivät pienryhminä muille opiskelijoille demotunneilla sekä purkuseminaarissa, joita kutsutaan tässä opinnäytetyössä myös vertaisoppimistilaisuuksiksi. Opinnäytetyössä pyrittiin ensisijaisesti selvittämään kuvaillun ”uudenlaisen” hanketyöskentelyn vaikutukset opiskelijoiden oppimiskokemuksiin. Opintojakson päätyttyä opiskelijoilta kerättiin kyselylomakkeilla aineistoa tutkimusta varten. Tutkimus perustuu siis pääosin opiskelijoiden omiin kokemuksiin sekä jossain määrin aiempiin tutkimuksiin.

Opinnäytetyöntekijöiden näkökulmasta tällaisen hankeprojektin vetäminen on useimmiten sekä haasteellinen että ammatillisen kasvun kannalta erittäin opettavainen prosessi. Hankkeen eri vaiheiden läpikäyminen harjoittaa ammatillista johtavaa työtettä sekä opettaa ongelmista ja odottamattomista tilanteista selviytymistä muuttuvissa olosuhteissa. Esimerkiksi ryhmänohjaaminen, hanketyöskentely ja epävarmuuden sietäminen sekä ratkaisujen soveltaminen ovat taitoja, joita projektin vetäminen voi parhaimmillaan opettaa. Hankkeen sujuessa

hyvin prosessi voi kokonaisuudessaan olla myös suuri henkilökohtainen voitto, joka antaa itseluottamusta työskentelyyn sosiaalialalla sekä vastaavanlaisissa hankkeissa ja projekteissa tulevaisuudessa.

3 Ysiltä elämään -hankeprojekti ja sen käytännön toteutus

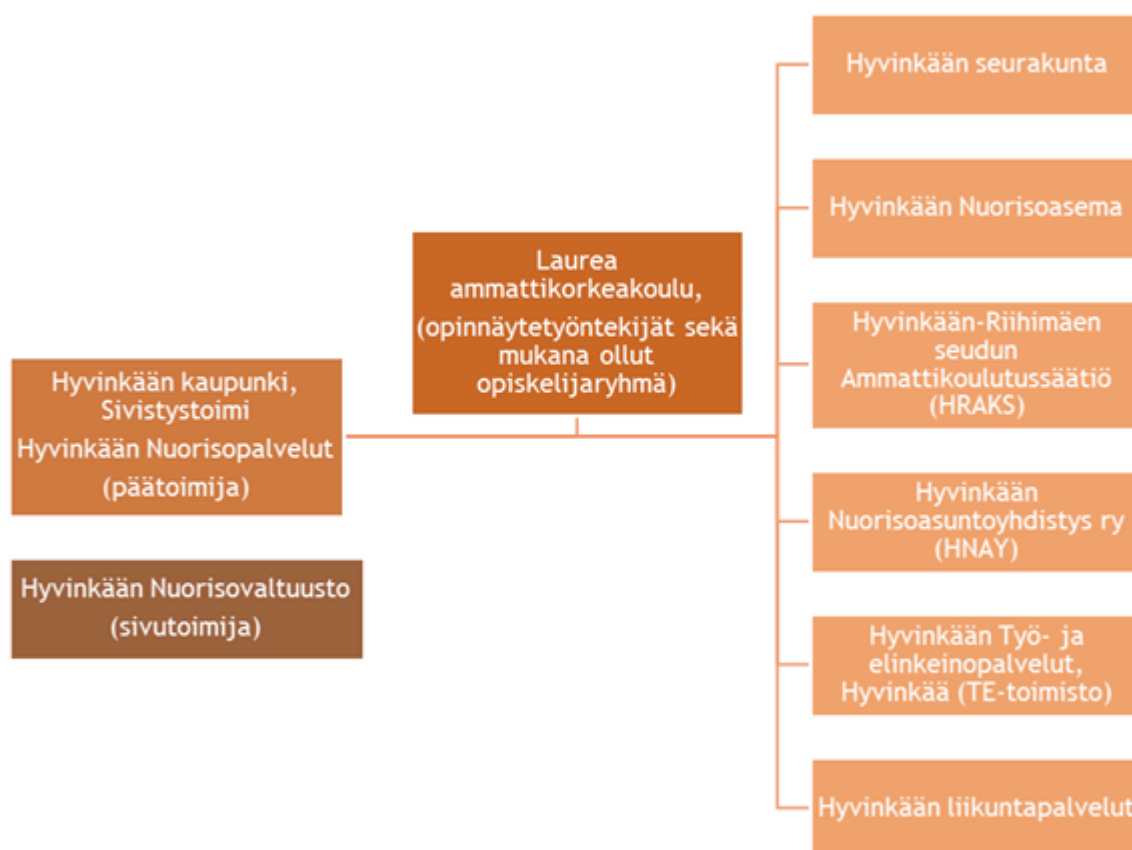
Opinnäytetyö lähti liikkeelle aiheanalyysin suunnittelulla syksyllä 2014. Alusta asti opinnäytetyö haluttiin tehdä kehittämistutkimuksena, jossa toiminnalla olisi keskeinen rooli. Myös nuorille suunnatun tapahtuman toteuttaminen oli yhtenä ajatuksena suunnittelussa alusta saakka. Nykyiseen muotoonsa opinnäytetyö kehittyi vasta Nuorisopalveluiden tullessa mukaan kuvioihin.

Opinnäytetyöntekijät ottivat marraskuussa 2014 yhteyttä Hyvinkään oppilashuollon esimiehen Eeva Rantatorikkaan, jolle he ehdottivat yhteistyönä toteutettavaa tapahtumapäivää yläkouluille. Opinnäytetyöntekijät saivat Ysiltä elämään -tapahtumasta vastuussa olevan Hyvinkään Nuorisopalveluiden työntekijän Salla Hyvösen yhteystiedot. Rantatorikan ehdotuksena oli, että opinnäytetyössä toteutettava tapahtuma yhdistettäisiin Nuorisopalveluiden järjestämään Ysiltä elämään -tapahtumaan. Sattumalta molempien tapahtumien toteutusajankohdat oli suunniteltu samalle viikolle. Salla Hyvönen sekä opinnäytetyöntekijät tapasivat yhteistyöstä sopimisen merkeissä joulukuun 2014 alussa, josta varsinainen opinnäytetyön työstäminen voitiin aloittaa.

Ysiltä elämään -hankeprojektin etukäteissuunnittelu alkoi noin puolitoista kuukautta ennen varsinaisen sosionomiopiskelijoiden kanssa toteutettavan hanketyöskentelyn käynnistämistä. Tuolloin opinnäytetyöntekijät sopivat yhteisessä palaverissa Hyvinkään Nuorisopalveluiden Ysiltä elämään -tapahtuman päävetäjän Salla Hyvösen kanssa Laurean yhteistyökuvion toteuttamisesta. Ensimmäisestä palaverista noin kuukauden kuluttua pidettiin myös koko toimijoista koostuvan työryhmän sekä opinnäytetyöntekijöiden kesken yhteinen palaveri, jossa Laurean yhteistyökuvio selvitettiin toimijoille ja käytiin läpi kaikki oleellinen tapahtuman järjestämisen suhteen (Liite 1). Nuorisopalvelut oli informoinut yhdeksänsien luokkien opettajia Ysiltä elämään -tapahtumasta jo aiemmin, mutta palaverin jälkeen opettajille lähetettiin kuitenkin vielä vahvistuskirjeet tapahtuman aikatauluista sekä muista huomioon otettavista asioista. Yhteydenpito eri toimijoiden kesken sujui muutoin pääasiallisesti sähköpostitse.

Itsessään hankeprojekti lähti käyntiin siitä, että mukana olevia sosionomiopiskelijoita ohjeistettiin tulevasta hankkeesta ja sen tavoitteista opintojakson ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” alkupuolella pidetyillä infotunneilla. Seuraavaksi opiskelijat saivat jakautua vapaasti noin 6-8 hengen pienryhmiin, joita tuli suunnitellusti toimijoiden määrän mu-

kaan yhteensä kahdeksan. Tapahtumassa mukana olevat hyvinkääläiset toimijat olivat Nuorisopalvelut, Seurakunta, Liikuntapalvelut, Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-palvelut), Nuorisotasuntoyhdistys ry (HNAY), Nuorisoasema, Hyvinkään-Riihimäen seudun Ammattikoulutussäätiö (HRAKS) sekä Laurea (Kuva 1). Hyvinkään Nuorisovaltuusto oli mukana erillisenä sivutoimijana, muttei varsinaisesti tehnyt yhteistyötä Laurean opiskelijoiden kanssa. Toimijat esiteltiin opiskelijoille infotilaisuudessa ja kerrottiin yleisesti toimijoiden työtehtävät nuorten parissa. Toimijoiden esittelyn jälkeen jokainen pienryhmä sai valita kolme mieluisinta toimijaa, joista lopulta arvottiin jokaiselle pienryhmälle oma yhteistyökumppani.

Kuva 1: Ysiltä elämään -tapahtuman toimijoiden organisaatiokaavio

Jo hankkeen ohjeistuksessa (Liite 2) korostettiin sosionomiopiskelijoille, että he saavat tarkoituksenmukaisesti suhteellisen vapaasti suunnitella ja toteuttaa tapahtumapäivässä valitse-

mansa toiminnan yhdessä toimijansa kanssa. Opiskelijoita kehoitettiin ottamaan yhteys toimijoihin heti infotunteja seuraavan viikon aikana joko sähköpostitse tai puhelimitse. Tähän pyrittiin siksi, että tiiviillä aikataululla tapahtuvaksi suunniteltu hanketyöskentely saataisiin käyntiin mahdollisimman nopeasti. Tapahtumassa toteutettavan toiminnan suunnitteluun sekä työstämiseen aikaa oli noin kuukausi, jonka aikana opiskelijoille oli varattu myös kaksi itsenäiseen hanketyöskentelyyn tarkoitettua koulupäivää. Myös demotunnit ajoittuivat kuukauden kestoisen työskentelyvaiheen toiselle puoliskolle.

Demotunneilla pienryhmät saivat kokeilla kehittelemäänsä toimintaa muiden opiskelijoiden kanssa. Jotta toimintaa voitaisiin mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan kehittää vielä paremmaksi tapahtumapäivää varten, oli pyrkimyksenä, että opiskelijat voisivat sekä saada että antaa palautetta muille pienryhmille. Demotunneilla opiskelijat pääsivät siis yhteistoiminnallisuuden hengessä testaamaan pisteiden eri toimintoja ja useat löysivätkin erilaisia kehittämisideoita muun muassa aikataulutuksen suhteen. Kokonaisuudessaan demotunnit voitiin nähdä mielekkäinä ja kiinnostavina oppimistilaisuuksina, joissa esiintyi yhteistoimintaa, dialogista keskustelua sekä toiminnan reflektointia.

Ennen varsinaisia tapahtumapäiviä edeltävällä viikolla toimijat kokoontuivat viimeistelypalaveriin, jossa käytiin läpi mahdolliset järjestelyihin tulleet muutokset sekä muut tapahtuman kannalta tärkeät asiat (Liite 3). Palaverissa oli paikalla myös yksi sosionomiopiskelija, joka kertoi muulle työryhmälle opiskelijoiden aikaansaannokset ja lopullisen suunnitelman tapahtumapäivien toteutuksesta. Palaverin jälkeen oli vuorossa hankkeen huipentuma eli Ysiltä elämään -tapahtuma.

Ysiltä elämään -tapahtuma järjestettiin Hyvinkäällä, joka sijaitsee aivan Hyvinkään kaupungin keskustassa. Tapahtumapäivien varsinainen toiminta alkoi aamuyhdeksältä ja päättyi puoli kolmelta iltapäivällä. Ensimmäisenä aamuna työryhmä sekä sosionomiopiskelijat olivat paikalla ennen varsinaisen toiminnan alkamista kokoamassa toimijoiden pisteet sekä laittamassa kaikki tarvittavat materiaalit valmiiksi. Toisen päivän päätteeksi pisteet purettiin sekä koottiin kaikki käytetyt materiaalit yhteen ja vietiin pois tapahtumapaikalta. Tapahtumapäivissä yhdeksäsluokkalaiset kiersivät yhdeksällä pisteellä, joissa jokaisessa toimintaan oli varattu aikaa kymmenen minuuttia. Lisäksi pisteeltä pisteelle siirtymiin oli varattu aikaa viisi minuuttia. Koska yhdeksäsluokkalaisten ryhmäkoot olivat suuria, tapahtumapäivät oli jaettu kahteen osaan. Toiminta toteutettiin siis yhden päivän aikana kaksi kertaa, toinen aamupäivällä ja toinen iltapäivällä.

Ysiltä elämään -toiminta alkoi siitä, että aulatilassa Nuorisopalveluiden sosionomiopiskelijoista koostuva järjestelijäryhmä jakoi yhdeksäsluokkalaiset sopivankokoisiin ryhmiin. Ennalta

sovitut sosionomiopiskelijat toimivat ryhmänvetäjinä, joiden tehtävänä oli kuljettaa ryhmäläisiä pisteeltä pisteelle. Ryhmäläiset voitiin tunnistaa vaatteisiin kiinnitettävien eriväristen taralappujen avulla ja niiden avulla tiedettiin myös, mistä pisteeltä kukin ryhmä aloittaa kieroksensa. Ryhmäjaon jälkeen ryhmänvetäjät johdattivat ryhmänsä aloituspisteelle, minkä jälkeen ajastetusti annettun äänimerkin jälkeen pisteen toiminta voitiin aloittaa. Jotta toiminta pysyi aikataulussa, kuului äänimerkki myös ennen jokaista pisteeltä pisteelle -siirtymää.

Pisteiden sisällöt vaihtelivat eri toimijoiden mukaan. Laurean pisteellä esiteltiin koulutusmahdollisuuksia lähiseudulla ja keskusteltiin raha-asioista. Seurakunnan pisteellä puolestaan etsittiin toiminnallisessa tehtävässä erilaisia elämäntilanteita, joissa seurakunta voi olla mukana ihmisten elämässä. HRAKS:n pisteellä näytettiin sosionomiopiskelijoiden tekemä nuoren elämäntilanteesta kertova video, jonka jälkeen käytiin keskustelua aiheesta. TE-toimiston pisteellä annettiin tietoa työstä, esiteltiin TE-toimiston mobiilipalvelua ja ohjeistettiin yhdeksäsluokkalaisten lataamaan puhelimiinsa työnhaku-sovellus. HNAY:n pisteellä käytiin läpi uuden asunnon hankinnassa huomioon otettavia asioita, kuten asuntohakemusta, vuokrasopimusehdoja sekä sisustamisen kustannuksia. Nuorisoaseman pisteellä taas oli esillä erilaisia tavaroita, joiden avulla nuoret saivat ilmaista oman elämänsä merkityksellisiä asioita. Liikuntapalveluiden pisteellä nuoret saivat valita kuvakortteja liittyen omiin harrastuksiin ja harrastustoiveisiin ja niistä keskusteltiin lopuksi yhdessä. Nuorisovaltuuston pisteellä käytiin läpi kunnan päätöksentekoa leikkisän tietovisan avulla.

Kuva 2: Toimintaa TE-toimiston pisteellä

jatusti kaikilla pisteillä eli tutustuivat näin myös jokaiseen mukana olleeseen toimijaan. Kokonaisuus toimi uudella rakenteella käytännössä paremmin kuin aiemmin ja nuorille päästiin todella esittelemään kaikkia mukana olleita toimijoita.

Hankkeen viimeinen osuus ennen päättymistä oli purkuseminaari, jossa jokainen pienryhmä pääsi esittelemään oppimaansa muulle ryhmälle ja kertomaan kokemuksiaan hanketyöskentelestä. Valitettavasti alustavasta suunnitelmasta poiketen puolitoista päiväinen purkuseminaari jouduttiin aikataulullisista syistä tiivistämään yhteen päivää, joten se oli ajallisesti suhteellisen pitkä ja asiasisällöltään suuri. Jokaisen pienryhmän tehtävänä oli purkuseminaarin ohjeistuksen (Liite 4) mukaisesti esitellä oppimaansa sekä tehdä pienimuotoinen teoreettinen katsaus siihen teoreettiseen taustaan, johon heidän oma toimijansa voitaisiin sijoittaa. Tarkoituksena oli, että seminaariesityksissä olisi hyödynnetty mahdollisimman paljon luovia menetelmiä. Luovia menetelmiä ei kuitenkaan ollut syystä tai toisesta käytetty monessakaan esityksessä. Purkuseminaari ei kokonaisuutena siis vastannut täysin sitä, mitä oli alussa suunniteltu.

Hanketyöskentelyn kolmen opintopisteen osuus ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksosta arvioitiin pienryhmäkohtaisesti sekä numeerisella arvosanalla että kirjallisella palautteella. Kirjallisella arvioinnilla haluttiin osoittaa opiskelijoiden työskentelylle arvostusta sekä motivoida ja rohkaista heitä myös tulevaisuuden opinnoissaan. Rakentavan kirjallisen palautteen avulla opiskelijat voisivat havaita työskentelynsä kehittämiskohtia ja parantaa siten ammatillista osaamistaan. Käytetyt arviointikriteerit (Liite 5) kehitettiin opintojakson tavoitteiden perusteella. Opintojaksosta vastaavan lehtorin suostumuksella opinnäytetyöntekijät suorittivat kriteereiden mukaisesti pienryhmien arvoinnit, jotka lähetettiin jokaiselle pienryhmälle sähköpostitse kolmen viikon sisällä purkuseminaarin päätöksestä.

4 Teoreettinen viitekehys

Tässä tutkimuksessa teoreettinen viitekehys on rakennettu tukemaan tutkimuksellisia tavoitteita ja perustelemaan hankeprojektin toiminnallisia päämääriä. Yleisesti teoreettisen viitekehysten tarkoituksena on tutkimuksen empiirisen työn ohjaaminen sekä teoreettisen ja empiirisen osan yhdistäminen kokonaisuudeksi, joka on ehjä ja tutkimuksen kannalta oleellisista teoreettisista osa-alueista koottu. Tutkimuksen teoreettinen osa antaa parhaimmassa tapauksessa teoreettisen vastauksen tutkimuskysymykseen, joten sen pohjalta on tehtävissä hypoteeseja ja olettamuksia empiiristä tutkimusta varten. (Heikkilä 2014, 24.)

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten avulla osoitetaan substanssiin perehtyminen sekä perustellaan tutkimuksen käytännön toteutukseen liittyvät seikat. Olemassa oleviin teorioihin perustuvassa kvantitatiivisessa tutkimuksessa ratkaisut joko perustellaan esitetyllä teoriolla

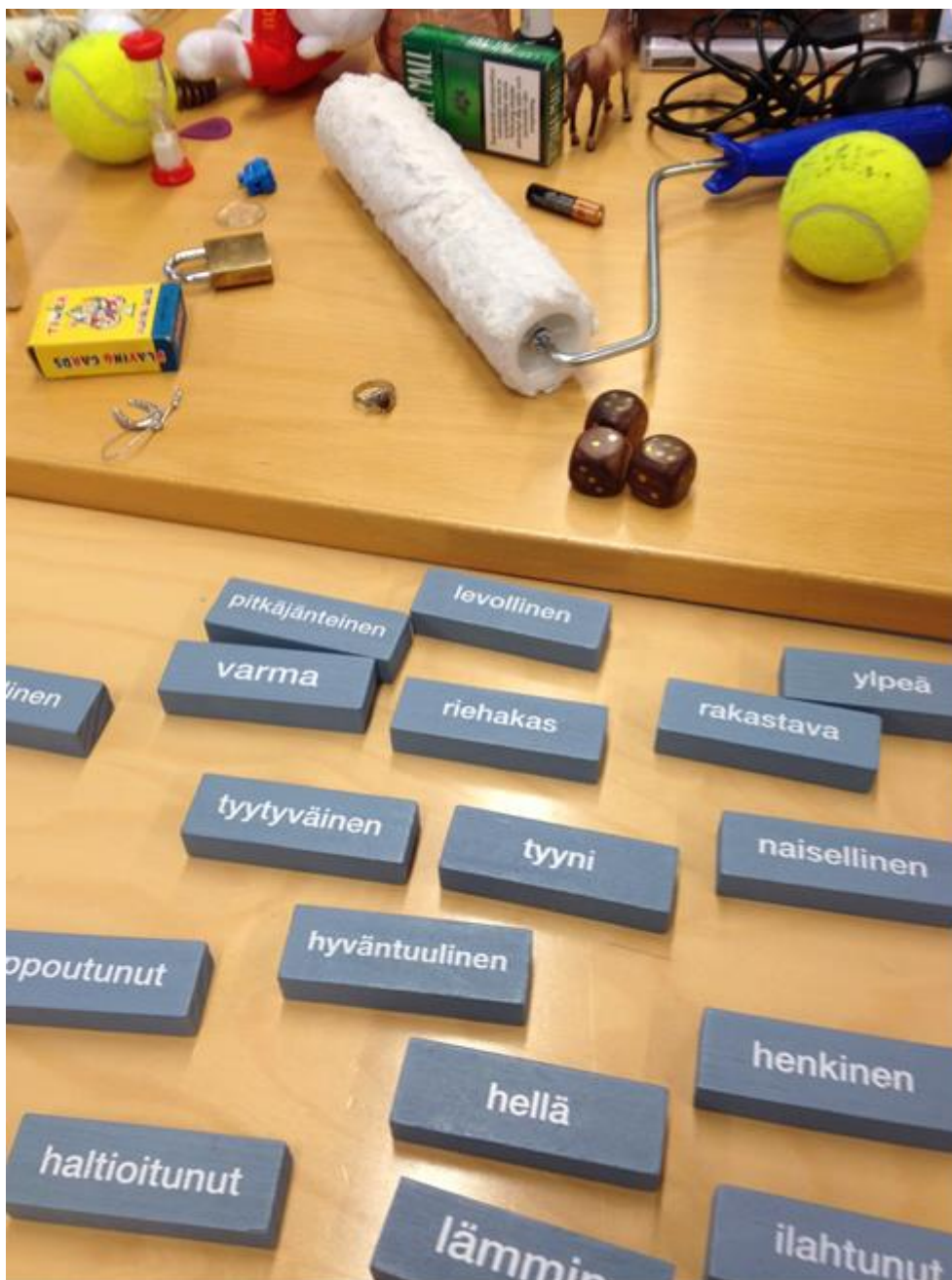
tai vastaavasti luodaan uutta tietoa. (Kananen 2012, 189-190.) Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään muun muassa luovuuden ulottuvuuksia, projektityöskentelyä sekä yhdessä oppimisen erilaisia muotoja.

4.1 Innovatiivisuus, luovuus ja rikastava vuorovaikutus

Innovatiivisuus vaatii sekä luovuutta että sosiaalista vuorovaikutusta. Vaikka lopulta ideat syntyvät yksilöllisen luovuuden avulla, edellyttää niiden työstäminen ja kehittäminen useimmiten verkostoitumista sekä yhteistyötä muiden ihmisten kanssa. Sosiaalisena ilmiönä innovaatioprosessi käsittää mukana olevien henkilöiden yhteistä tekemistä ja ideoiden jakamista. (Vehkaperä, Pirilä & Roivas 2013, 57.) Koska innovatiivisuuden ja luovuuden esiintuominen nähdään tähän tutkimukseen liittyvässä hankeprojektissa oleellisena, on opiskelijoiden hanketyöskentely ja yhteistyötoiminta sekä pienryhmän sisällä että muiden ryhmäläisten ja toimijoiden kesken ollut tarkastelun kohteena.

Innovatiivisuus ja luovuus voidaan selittää monella tavalla, ja niissä on käsitteellisesti myös paljon samankaltaisuuksia. Esimerkiksi yrityksien tai organisaatioiden kohdalla viitataan usein innovatiivisuuteen, kun taas luovuudesta puhutaan enemmän yksilötasolla ja psykologisessa mielessä. Koska luovuudella voidaan tarkoittaa monia asioita, sen määrittelemisen on haasteellista. Innovaatioiden kehittämisessä luovuus voidaan nähdä uusina oivalluksina ja kestävämpinä ratkaisuin. Luovuus ei kuitenkaan ole analyyttistä ajattelua, vaan aktiivinen asenne, jonka avulla voidaan kehittää jotain uutta ja toimivampaa. (Vehkaperä ym. 2013, 24-25.) Ysiltä elämään -hankeprojektissa mukana olleet sosionomiopiskelijat löysivät monta erilaista lähestymistapaa, joissa luovuutta sekä innovatiivisuutta voitiin käyttää hanketyöskentelyn aikana.

Yksilön omat kyvyt sekä asiantuntijayhteisö ja toimintakonteksti vaikuttavat ihmisen luovuuteen. Asiantuntijayhteisönä Ysiltä elämään -hankeprojektissa voisi ajatella olevan mukana vaikuttaneet eri toimijat ja toimintakontekstina tapahtumapäivän kehittäminen. Vuorovaikutteisena prosessina luovuutta voidaan alasta riippuen joko edistää tai estää riippuen alan omista säännöistä, arvostuksista sekä käytännöistä. Toteamuksessa nousee esille myös ajatus siitä, miten esimerkiksi ammattikorkeakouluissa erilaisissa projekteissa oppimista ja innovatiivisuutta voidaan tietynlaisin käytäntein joko edistää tai vaikeuttaa. (Vehkaperä ym. 2013, 26.) Sosionomiopiskelijoiden luovuutta on hankeprosessin kannalta pyritty lisäämään vähentämällä kirjallista raportointia ja lisäämällä sekä vertaisarviointia että itsereflektointia ja käytännön yhteistoimintaa.

Kuva 4: Luovien menetelmien hyödyntämistä opiskelijoiden toiminnassa

Luovuudesta voidaan löytää useita hyötyjä, ja siksi sen käyttö työskentelyssä sekä myös Ysiltä elämään -hankeprojektissa on kannattavaa. Ilo, työhyvinvointi sekä niiden ohella onnellisuus ja viisaus ovat usein luovuuden aikaansaamia asioita. Filosofi Pekka Himanen on luennoinut rikastavasta vuorovaikutuksesta. Rikastavasta vuorovaikutuksesta puhutaan, kun työyhteisön kulttuuri rohkaisee työntekijöitä luovuuteen ilman pelkoa siitä, että kaiken pitäisi olla täydellistä ja epäonnistumisen riski olisi suuri. Rikastavassa vuorovaikutuksessa keskeisintä on kannustus, tuki ja luottamus sekä sitä kautta työntekijöiden uskallus tehdä luovaa ongelmaratkai-

sua vanhojen toimintamallien sijasta. (Vehkaperä ym. 2013, 26-27.) Myös sosionomiopiskelijoiden luovuudelle on haluttu antaa mahdollisimman paljon tilaa hankkeen toteutuksessa ja lisäksi on korostettu sitä, että heidän tekemiseensä todella luotetaan.

4.1.1 Innostuksen avaimia

Innostuminen on oleellinen elämäntaito, jonka avulla voi saavuttaa arvostusta, iloa sekä yhteyttä toisiin ihmisiin. Sitä voidaan pitää jopa onnellisuuden ja onnistumisen kokemisen edellytyksenä. Toisaalta innostavassa ympäristössä työntekoon tai harrastukseen voidaan liittää hauskuuden elementti, jolloin siitä tulee usein myös tuloksellisempaa. Vaikka yksin voi saada aikaan monia asioita, uuden luomiseen tarvitaan aina yhdessä tekemistä. Toki on huomattava, ettei innostus ole ratkaisu kaikkeen. Innostus voi kuitenkin tarttua muihin ja vauhdittaa asioiden eteenpäin viemistä. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 13.) Sosionomiopiskelijoita pyrittiin hankeprosessin aikana innostamaan yhteistoimintaan, myönteisyyteen ja vapaaseen luovuuteen, jotta hankkeen toteutukseen saataisiin mahdollisimman luova ja vuorovaikutuksellinen ote.

Arvoilla, asenteilla sekä yhteisillä tavoitteilla on vaikutusta innostavan kulttuurin syntyyn. Innostaminen ei kuitenkaan tapahdu hetkessä, vaan vaihe vaiheelta. Innostavassa kulttuurissa sekä valta että vastuu on jaettu tasaisesti ja jäsenten toimintaa ohjaavat yhtäläiset arvot. Jokaisen jäsenen omakseen kokemat yhteiset tavoitteet edistävät innostavaa kulttuuria, ja lisäksi sitä tukevat yhteisön oikeudenmukaiset käytänteet. Tietoisuus siitä, mitä yhteisön jäseniltä odotetaan, miten heidän toimintaansa arvioidaan ja kuinka he voivat itse vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen, on olennaista innostavan työyhteisön ja kulttuurin muodostumisessa. Vastaavasti työyhteisön innostamisessa on tärkeää myös johtohenkilöiden ja esimiesten asenne, jossa tulisi näkyä innostava johtamisote. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 129-130.)

Innostavassa kulttuurissa korostuvat arvot. Vuorovaikutuksen vahvistaminen, tunteiden tasapainoinen ilmaiseminen sekä oikeudenmukaisuus ja sananvapaus ovat eräitä esimerkkejä innostavan yhteisön arvoista. Lupa innostua ja osallistua nousevat arvoista. Toisaalta yhteisön jäsenet voivat myös huomata, että on useita keinoja päästä yhteiseen tavoitteeseen tai päämäärään. Rohkeus on keskeinen elementti innostavan yhteisön toiminnassa, joten siitä tulisi palkita myönteisellä palautteella ja arvostavalla asenteella. Vastaavasti käsite ”epäonnistuminen” tulisi pyyhkiä innostavan yhteisön sanavalinnoista kokonaan. Yhteisön toimintaa voi aina arvioida rakentavasti, mutta välttämättä liikaa kritiikkiä. Lyhyesti sanottuna innostus on yhteisön (tai yksilön) taitojen ja tahdon synnyttämää energiaa, joka voi johtaa hyvällä tavalla merkittäviin lopputuloksiin. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 131-133.)

Tähän opinnäytetyöhön liittyvässä hankeprojektissa innostus kasvoi vaihe vaiheelta ja sosionomiopiskelijat omaksuivat projektin aikana ajatuksen yhteisistä tavoitteista sekä motivoituivat toimintaan omista lähtökohdistaan käsin. Opiskelijaryhmän arvot hankkeen osalta kehittyivät yhtäläisiksi, ja opiskelijat tukivat toinen toisiaan projektin edetessä. Innostusta pyrittiin ylläpitämään toiminnan kokeilun sekä vastavuoroisen palautteenannon avulla. Opiskelijat itse tekivät kuitenkin suurimman työn innostuksen nostattamisessa sekä hyvän yhteishengen luomisessa.

4.1.2 Dialogisuus, luovuuden jakaminen

Erilaista ajattelua synnyttävä dialogi on keskeinen ryhmän yhteisen ajattelun muodostumisessa. Siinä perehdytään yhdessä käsiteltävänä olevan asian ytimeen ja luovutaan omista ennakkokäsityksistä. Olennaista on, että samalla, kun yksilö lisää ymmärrystään käsillä olevasta tilanteesta, lisää hän ymmärrystään itsestään ja muista. Scheinin mukaan tehokkaan ryhmätoiminnan perustana on aina dialogi. Vahvistamalla ihmisten välisiä sidoksia saadaan yhteisiä tekoja. Dialogin avulla ryhmä voi tunnistaa ongelmia ja löytää oivallisia, joskus yllättäviäkin ratkaisuja. Myös ryhmän kollektiivinen älykkyys voidaan hyödyntää dialogia käyttäen. (ks. Heinonen, Klingberg & Pentti 2012, 41-42.) Hankeprojektiin kytkeytyvällä opintojaksolla ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” käsitellään juuri dialogisuutta. Aineiston analyysissä tarkastellaan myöhemmin myös dialogisuuden vaikutusta sosionomiopiskelijoiden oppimiseen ja luovuuteen.

Kuunteleminen, odotus, kunnioitus sekä suora puhe ovat toimivan dialogin keskeisimpiä kulmakiviä. Odotuksella viitataan siihen, että ennen kuin yksilö päättää lopullisen mielipiteensä ja tekee sen mukaiset valintansa, hän kuuntelee aktiivisesti muita ihmisiä ja lykkää lopullista mielipiteen muodostamistaan. Odotuksen avulla saadaan uutta energiaa ja luovuutta, jotka mahdollistavat uudenlaisen, tuoreemman ajattelun. Toisaalta myös ”oikeassa olemisen” -asennetta tulisi ryhmässä välttää, jotta kaikki voisivat tarpeen tullen olla tietämättömiä. Näin voitaisiin yhdessä etsiä uusia ratkaisuja yhteisen ajattelun johdattelemana. (Heinonen ym. 2012, 42-43.) Demotuntien toiminnan kokeilussa haluttiin löytää juuri niitä oppimisen ulottuvuuksia, joita muun muassa dialogisuus, toisten kuuleminen sekä suora puhe voivat saada aikaan.

Tavallisesta keskustelusta dialogi eroaa siten, että tavallisessa keskustelussa käsiteltävää asiaa ei välttämättä pyritä ymmärtämään, vaan päätökset tehdään mielessä olevien valmiiden ehdotusten mukaan usein varsin nopeasti. Dialogissa taas pyritään etsimään erilaisia vaihtoehtoja ja rakentamaan uusia toimintatapoja, mikä saattaa viedä enemmän aikaa ja edellyttää enemmän vastuullista ajattelua. Kohtaaminen tapahtuu dialogissa monella eri tasolla ja jo an-

tiikin Kreikassa vaalittujen arvojen mukaisesti. Nämä klassiset arvot ovat toden eli objektiivisen ymmärtäminen, subjektiivinen kauneuden kokemus sekä oikeudenmukainen yhteistointa eli hyvä. Lisäksi luottamuksellisella ilmapiirillä on keskeinen rooli siinä, kuinka avoimeksi ryhmän dialogi kehittyy ja miten mielenkiintoisia ja syvällisiä ajatuksia keskustelussa nousee esille. (Heinonen ym. 2012, 44-45.)

Hankeprojektissa mukana ollut sosionomiopiskelijaryhmä osoittautui jo alussa varsin yhte-näiseksi, ja luottamus opiskelijoiden keskuudessa vain kasvoi projektin myötä. On selvää, että kyseisen opiskelijaryhmän toimivalla ryhmädynamiikalla saattoi olla myönteinen vaikutus opiskelijoiden oppimiskokemuksiin. Siten tässä tutkimuksessa saaduista oppimiseen liittyvistä tutkimustuloksista ei voida tehdä yleistyksiä, vaan lähinnä todeta ne ulottuvuudet ja syy-seu-raussuhteet, joita kyseisestä oppimisprosessista voitiin havaita.

DeZutter ja Sawyer (2009) johdattavat lukijan tarkastelemaan luovuuden yhteisöllistä ulot-tuvuutta. Menestyksekkäiden innovaatioiden historiasta on paljastunut, että luovuus on mel-kein poikkeuksetta syntynyt yhteistyön tuotoksena. Kognitiotieteeseen perustuvissa teorioissa puhutaan jaetusta kognitiosta eli jaetusta tiedosta. Teorioiden mukaan yhteisen tehtävän pa-rissa työskentelevät ihmiset koostavat kognitiivisen järjestelmän, jossa älylliset tehtävät suo-ritetaan yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa yksintyöskentelyn sijasta. (ks. Collin, Palo-niemi, Rasku-Puttonen & Tynjälä 2010, 227-228.)

On olemassa ominaisuuksia, joiden perusteella voidaan määritellä, kuinka luovaksi kukin ryhmä voi parhaimmillaan kehittyä. Ensinnäkin ryhmän toiminnan tuotokset eivät saisi olla en-nustettavissa, vaan ryhmätyöskentelyllä tulisi olla ennalta määräämättömiä lopputuloksia. Toiseksi ryhmän jäsenten tulisi toimia yhteistyöhenkisesti eli jokaisen ryhmän jäsenen teke-misellä tulisi olla jatko myös toisen jäsenen toiminnassa. Kolmantena jokaisen jäsenen tulisi voida muuttaa ryhmän toimintaa vuorovaikutuksen seurauksena. Toisaalta jokaisen jäsenen tulisi myös osallistua tasavertaisesti kyseessä olevaan yhteisölliseen prosessiin. (Collin ym. 2010, 229.) Edellä mainittujen ominaisuuksien perusteella ”jaettu luovuus” on toteutunut myös hankeprojektiin osallistuneiden sosionomiopiskelijoiden keskuudessa, sillä opinnäyte-työntekijöiden tekemän havainnoinnin perusteella vuorovaikutuksellisuus sekä yhteisöllisyys ovat luovuuden ohella olleet keskeisiä ulottuvuuksia hankkeen eri vaiheissa.

4.2 Projektityöskentely

”Lyhyesti määriteltynä projekti on joukko ihmisiä ja muita resursseja, jotka on tilapäisesti koottu yhteen suorittamaan tiettyä tehtävää.” (Ruuska 2008, 19.)

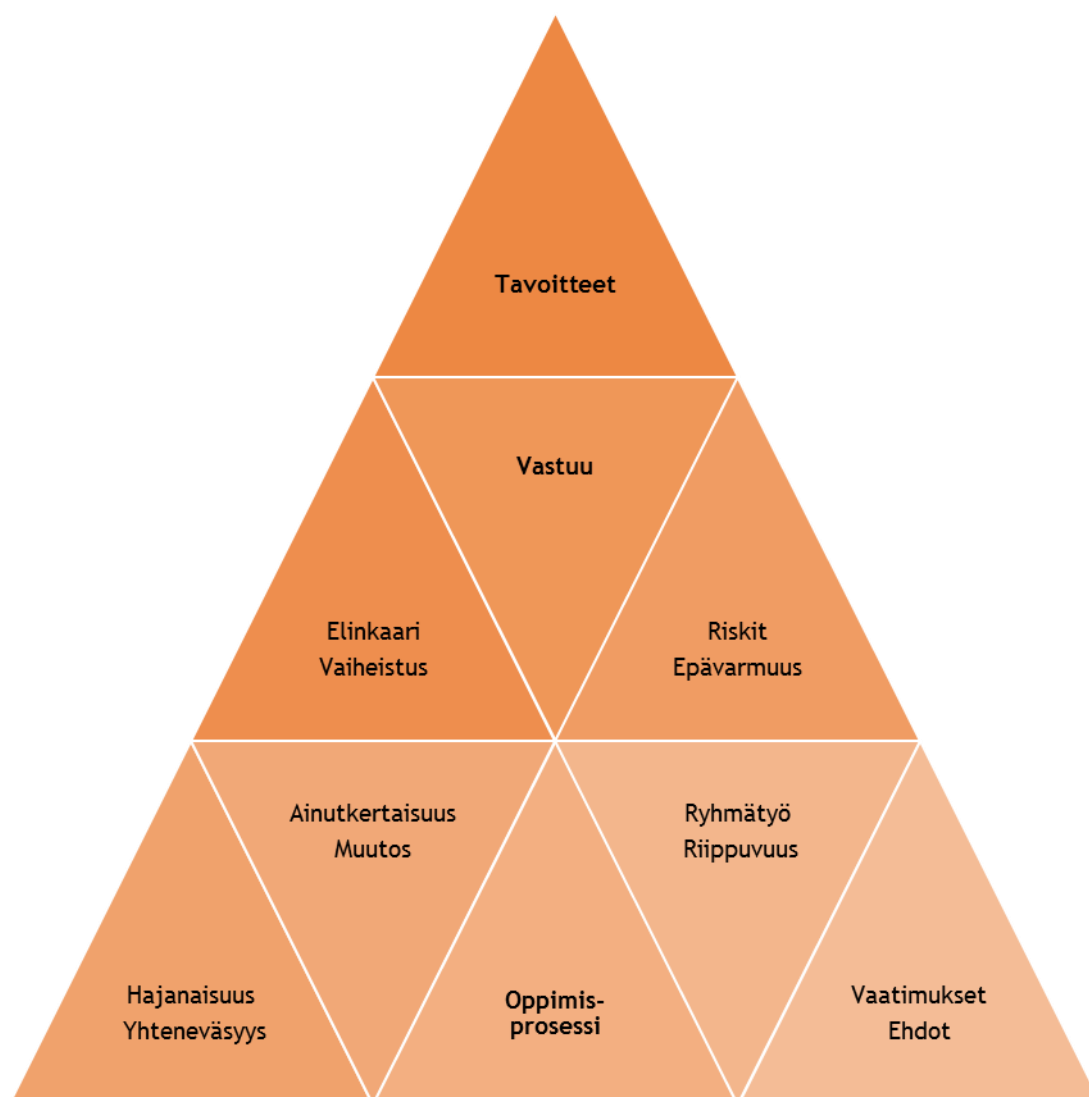
Erilaisia projekteja ja hankkeita tehdään nyky-yhteiskunnassa rajattomasti. Jotkut projektit loppuvat, toiset alkavat ja monet ovat parhaillaan käynnissä. Esimerkiksi yrityksissä, julkishallinnon organisaatioissa, perheissä, yhdistyksissä sekä muissa yhteenliittymissä tehdään monenlaisia projekteja. Projektiryhmän tai -ryhmien perustaminen on oleellista projektin tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Projektien tavoitteena on, että ihmisten välisessä yhteistoiminnassa pyritään kehittämään muun muassa jonkin yrityksen toimintaa tai erilaisia prosesseja. (Kettunen 2009, 15.) Tässä opinnäytetyössä pyrittiin nimenomaan yhteistoiminnallisuutta hyödyntäen lisäämään hankeprojektissa mukana olleiden sosionomiopiskelijoiden opiskelumotivaatiota ja siten oppimista.

Projekteissa työskennellään usein muiden arkisten työtehtävien ohella, joten ajalliset resurssit saattavat olla vähäisiä. Projektista riippumatta ajankäytölliset ongelmat ovatkin usein projekteissa merkittävimpiä. Olennaista on myös vastuun jakaminen sekä projektissa mukana olevien sitoutuneisuus omiin työtehtäviinsä. Riskinä on, ettei kukaan ota vastuuta tavoitteiden saavuttamisesta, jolloin projekti voi kaatua omaan hallitsemattomuuteensa. Siksi olisikin tärkeää, että jokaisella projektilla olisi oma ”omistajansa”, joka osaisi tarpeen vaatiessa toimia tavoitteiden saavuttamista edistävasti. (Kettunen 2009, 16-17.) Tässä hankkeessa opinnäytetyöntekijät toimivat projektinvetäjinä eli hankeprojektin ”omistajina” yhteistyössä Ysiltä elämään -tapahtuman pääjärjestäjän Hyvinkään Nuorisopalveluiden kanssa.

Projektilla on myös useita muita tyypillisiä piirteitä, jotka Ruuska määrittelee Choudhury (1988) mukaan seuraavien asioiden perusteella. Ensinnäkin projektille on aina määritelty tavoite tai tavoitteita, jotka saavutettuaan projekti päättyy. Elinkaari puolestaan kertoo projektin keston ja sen päätepisteen. Kyseessä ei siis ole jatkuva toiminta, vaan rajattu ajanjakso. Itsenäisenä kokonaisuutena projektin vastuu keskittyy yhteen pisteeseen huolimatta siitä, kuinka monta osapuolta tai intressiryhmää projektissa on mukana. Keskeisenä elementtinä projektiin kuuluu myös ryhmätyöskentely, jonka avulla asetettuja tavoitteita pyritään saavuttamaan. Vaiheistus kuvastaa niitä erilaisia vaiheita, jotka projektin elinkaaren aikana on erotettavissa toisistaan. Vaiheistukseen liittyy myös ajatus oppimisprosessista, jonka antia voidaan käyttää myös seuraavissa projekteissa. Ainutkertaisuuden ulottuvuus osoittaa sen, ettei mikään projekti ole samankaltainen ja toisaalta projektissa toimijat sekä ympäristötekijät muuttuvat ajassa. (ks. Ruuska 2008, 19.)

Aiempaan viitaten projektin piirteisiin liittyy aina myös muutos, joka kertoo siitä, että sen elinkaaren aikana tapahtuu useita erilaisia muutoksia. Nämä muutokset saattavat tilanteesta riippuen muuttaa jopa projektin luonnetta ja asetettuja tavoitteita, vaikka jossain tapauksissa itse projektin toiminnassa ei tapahdu mitään poikkeavuuksia. Niin sanotulla seurannaisperiaatteella viitataan siihen, että eri projektin vaiheet ovat seurausta toisistaan. Se mitä edellisessä vaiheessa tapahtuu, vaikuttaa välittömästi seuraavaan vaiheeseen, jonka tehtävät

muotoutuvat siis edellisen vaiheen perusteella. Jonkin asiakkaan tai organisaation tilaustyönä tehdyllä projektilla on useimmiten niiden asettamia vaatimuksia ja ehtoja riippuen siitä, onko projekti ulkopuolinen toimitusprojekti vai sisäinen kehittämishanke. Liikkuvia osia eli muuttujia projektilla on aina lukemattomia. Se, kuuluvatko nämä muuttujat itse projektiin, voidaan päätellä niiden riippuvuussuhteesta, jonka puuttuessa muuttujat eivät ole osa projektia. Tällöin puhutaan joko projektin yhtenäisyydestä tai epäyhtenäisyydestä, joka voidaan siis päätellä muuttujien loogisista tai vastaavasti epäloogisista riippuvuuksista projektiin nähden. Kahtena viimeisenä projektin piirteenä määritellään alihankinnat sekä riskit ja epävarmuus. Projektin sisäisinä ja ulkoisina alihankintoina hoidetaan aina osa projektin tehtävistä. Riskit ja epävarmuus taas liittyvät vahvasti projektityön luonteeseen. Projektin suunnitelmallisuus sekä rajaaminen vaikuttavat suorasti riskien määrään. Hyvin suunnitellulla projektilla riskit voidaan siis helpommin minimoida. (Ruuska 2008, 19-20.)

Kuva 5: Projektin piirteitä (Ruuska 2008, 19-20).

Ysiltä elämään -hankeprojektissa on myös edellä mainittuja projekteille tyypillisiä piirteitä. Näitä piirteitä voi edelleen tarkastella myös pyramidimuodostelmassa (Kuva 5). Ysiltä elämään hankeprojektin tavoitteet muotoutuivat ennen varsinaisen hankkeen käynnistymistä, mutta tarkentuivat vielä itse hankeprojektin aikana. Aikataulullisesti tapahtui joitakin muutoksia, vaikka pääpiirteissään hankeprojektin vaiheistus onnistuikin kohtalaisen hyvin. Mukana olleen sosionomiopiskelijaryhmän hanketyöskentely sekä kokemukseen perustuva oppimisprosessi olivat keskeisiä tarkastelun kohteita tutkimuksen kannalta. Koska kyseessä oli niin sanottu pilotointi eli vastaavanlaista projektityöskentelyä ei ollut kokeiltu täysin samanlaisena aiemmin, oli sekä riskejä että epävarmuutta havaittavissa jossain määrin kaikilla hankeprojektiin osallistuneilla osapuolilla. Myös erilaisia muuttujia havaittiin hankkeen eri vaiheissa, mikä toi omat haasteensa hankeprojektin kulkuun. Lopulta hankeprojekti saatiin päätökseen ja sen voi nähdä nyt eri vaiheinensa yhtenäisenä, ainutkertaisena kokonaisuutena.

4.2.1 Hyvä sosiaalinen vuorovaikutus

Ihmisten välinen toiminta erilaisissa ympäristöissä on sosiaalista vuorovaikutusta. Tehokkuus, päämäärätietoisuus sekä yhteistyöhenkisyys ovat hyvän vuorovaikutuksen tunnusmerkkejä. Positiivisten tuloksien saavuttaminen hyvän yhteistyöhengen rinnalla johtavat myös vuorovaikutuksen kannalta positiivisiin seurauksiin. Myönteinen kontakti toiseen ihmiseen, kiinnostus sekä keskinäisen luottamuksen syntyminen edistävät myös sosiaalista vuorovaikutusta ja siten hyväksyvää viestintää. Avoin ja rehellinen viestintä puolestaan helpottavat toisen ihmisen ymmärtämistä, mikä voi parhaassa tapauksessa johtaa empaattiseen kohtaamiseen. Edellä mainittujen ominaisuuksien täyttyminen johtaisi siis ideaalisesti hyvään vuorovaikutukseen, mutta yleisesti ottaen hyvän vuorovaikutuksen saavuttaminen ei kuitenkaan aina vaadi jokaisen ominaisuuden täyttymistä. Pääpiirteissään hyvä vuorovaikutus on yksinkertaisesti kunnioittavaa ja arvostavaa kohtaamista. (Kauppila 2011, 19.) Vuorovaikutuksellista kasvua oli selkeästi havaittavissa myös hankeprosessissa mukana olleiden sosionomiopiskelijoiden keskuudessa. Kehitys oli nähtävissä sekä opiskelijoiden oman palautteen että yhteistyötoimijoiden palautteen perusteella.

Yhteisen asian kokeminen tärkeäksi edesauttaa arvostavan vuorovaikutuksen syntyä, mikä on tullut keskeisesti esiin myös sosionomiopiskelijoiden ryhmätyöskentelyssä hankeprojektin eri vaiheissa. Kokemusta yhteisestä ajattelusta ja yhdessä tekemisestä voidaan kuvailla arkikielessä lähemminkin myös kontaktin saamiseksi, samalle aaltopituudelle pääsemiseksi sekä yhteisen sävelen löytämiseksi. Arvostavassa vuorovaikutuksessa koetaan liittymisen tunnetta sekä harmoniaa, jolloin tilaa on riittävästi sekä itsellä että muilla. Perinteinen tapa tai totuttu malli toimia vuorovaikutuksessa muiden kanssa ei ole välttämättä aina se paras ja oikea. Jotta vuorovaikutus olisi toimivaa, tulisi ihmisten sisäistää arvostava asenne ja pyrkiä kunnioittamaan

toistensa arvomaailmoja. Yhteinen ratkaisu on löydettävissä aidon kuulemisen avulla. Jokaisen tulisi olla sitoutunut tuohon ratkaisuun, mikä johdattaa heitä myös yhteiseen keskusteluun. Kun henkilö hallitsee arvostavan vuorovaikutuksen, kokee hän keskustelun yhteisenä oppimisprosessina, jonka avulla voi saavuttaa edelleen lisää yhteisymmärrystä. (Mäkirintala 2011, 165-166, 168-169, 173, 178.)

Luottamuksellisen ja keskusteleavan ilmapiirin merkitys lisääntyy, kun käsiteltävissä asioissa ilmenee epävarmuutta. Epävarmat ajatukset sekä ideat tulisi pystyä jakamaan muun ryhmän kesken, koska siten epävarmuudesta johtuva jännite pääsee helpommin purkautumaan ja lopulta epävarmuus vähenee. Ajatuksien jakaminen puolestaan onnistuu reflektoinnin avulla. Reflektointia voidaan tässä tapauksessa ajatella toimintatapana, joka tarkoittaa peilinä toimimista, heijastamista, palautteen antamista ja sen saamista. Reflektioiva ote vie toimintaa useimmiten vahvasti eteenpäin ja auttaa kehittämään sitä rakentavasti silloin, kun toiminnalla on selkeä suunta ja tavoite. (Heinonen, ym. 2012, 20-21, 202.) Palautteen annolla ja reflektiivisyydellä oli olennainen rooli myös koko hankeprosessin aikana. Erityisesti demotunneilla sekä purkuseminaarissa opiskelijat antoivat toisilleen rakentavaa palautetta ja keskustelivat hanketoimintaa koskevista kehittämisideoista.

4.2.2 Oppiminen toiminnan ja simuloinnin avulla

Yksilön tietojen, taitojen sekä asenteiden kehittyminen on oppimista, jonka saavuttamisessa on keskeistä oppimisen motivaation luominen ja ylläpitäminen (Salakari 2009, 170). Myös yksilön käsitysten tarkentuminen tai muuttuminen ja ymmärryksen lisääntyminen liittyvät vahvasti oppimiseen. Oppiminen tapahtuu kokemuksen avulla ja aiheuttaa suhteellisen pysyviä muutoksia yksilön ajatusmaailmassa. Lisäksi yksilön kyky hallita omaa toimintaansa ja ympäristöään kehittyy oppimisen seurauksena. (Laine, Ruishalme, Salervo, Sívén & Välimäki 2009, 9.) Tässä opinnäytetyössä on pyritty selvittämään yhteistoiminnallisen oppimisen edellytyksiä sekä muita siihen liittyviä tekijöitä ja muuttujia.

Laureassa kehitetyssä LbD -toimintamallissa oppiminen tapahtuu kehitystoiminnassa yhteisöllisesti. LbD on pedagoginen malli ja se tulee englanninkielisistä sanoista Learning by Developing. Toimintamallissa ammattikorkeakoulujen kolme tehtävää oppiminen, tutkiminen ja kehittäminen ovat tärkeässä roolissa. Lisäksi LbD -mallia hyödynnetessä kohtaamiset työelämän kanssa tulevat tutuiksi. Systemaattisesti LbD-mallia on käytetty jo vuodesta 2002 lähtien. Luovuus, autenttisuus, kumppanuus, kokemuksellisuus sekä tutkimuksellisuus ovat Learning by Developing -toimintamallin keskeisimpiä kulmakiviä. Se on innovatiivinen opiskelutapa, jolla voidaan luoda uusia toimintatapoja sekä uudistaa työelämän käytänteitä. (Kukkonen & Tiili 2014, 8.) LbD -toimintamalli voidaan nähdä myös Ysiltä elämään -hankeprojektin taustalla. Se on itsessään teoriassa edistyksellinen malli, mutta sen käytäntöön vieminen ei hankkeissa

välttämättä aina toteudu täysin. Tässä opinnäytetyössä etsitään niitä yhteistoiminnallisen oppimisen ulottuvuuksia, joilla oppiminen syventyisi ja jotka kuuluvat keskeisenä myös LbD-toimintamalliin. Toisaalta myös kyseenalaistetaan teoriapainotteisen opiskelun vaikuttavuutta toiminnalliseen oppimiseen verrattuna.

Salakari (2009) toteaa, että perinteisesti Suomessa tekemällä oppiminen ei ole ollut kovinkaan arvostettua, kun verrataan tietopohjaiseen oppimiseen. Esimerkiksi korkeakoulujen opetus suunnitelmat eivät ole juurikaan tukeneet tekemällä oppimista, vaan ne ovat olleet varsin teoriapainotteisia. Informaatioteknologian maailmassa ei ole puutetta tarjolla olevasta tiedosta, mutta kokemuksen avulla saatu osaaminen on vähäistä. On merkittävää, että oppimisprojekteilla ja tekemisellä saavutetaan varsinaisen asiantiedon ja osaamisen lisäksi myös monia muita taitoja, kuten ryhmätyövalmiuksia sekä verkostoitumisosaamista. Oppimisteknologian sekä menetelmien kehittyminen mahdollistavat muun muassa erilaisten simulaatioiden käytön oppimisessa. (Salakari 2009, 14-15.) Opinnäytetyöhön liittyvässä hanketyöskentelyssä eräänlaisena simulaationa toimi sosionomiopiskelijoiden toiminnan kokeilu demotuntien aikana.

Simulaatioihin perustuvaa oppimista voidaan luonnehtia interaktiiviseksi eli vuorovaikutteiseksi oppimiseksi. Simuloinnissa käytetty ”järjestelmä” vastaa oppijan suorittamiin toimenpiteisiin usein odottamattomin tavoin, joihin oppija reagoi. Oppija oppii toimintaa tehdessään ja vastavuoroisesti kehittää toimintaansa oppimisen seurauksena. Toiminnan periaatteet, toimintamenetelmät sekä kehittyneemmät taidot tulevat oppijalle tutuiksi ja paranevat harjoittelun avulla. Toisaalta tieto myös rakentuu oppijan kognitiivisiin rakenteisiin tavallista paremmin aktiivisen toiminnan seurauksena. Simulointiin perustuva oppiminen on kokemusperäistä ja konstruktivistista eli rakentavaa. Tavoitteellisuus, aktiivisuus sekä reflektiivisyys liittyvät olennaisesti tällaiseen oppimiseen, jota ohjaa aina jonkinlainen tarkoitus tai pyrkimys esimerkiksi ratkaista joku tilanne tai ongelma. Koska oppija ei voi ajatella toimimatta eikä toimia ajattelematta, on toiminnalla keskeinen rooli oppimisen mekanismina. (Salakari 2009, 85-86.)

Vaikka opinnäytetyöhön kuuluvassa hanketyöskentelyssä simulointi on varsin alkeellista, on toiminnan kokeilussa kuitenkin myös simulaatiolle tyypillisiä piirteitä. Hanketyöskentelyn toiminnan kokeilussa ei ole varsinaista simulaatiojärjestelmää, mutta järjestelmänä tai vasta-reagoijana voidaan nähdä toiminnan kokeiluun ja testaamiseen osallistuneet muut ryhmän opiskelijat. Kehitys ja oppiminen tapahtuvat siis vuorovaikutuksessa ja palautteenannon yhteydessä muiden opiskelijoiden kanssa. Toiminnan tuotoksena voidaan ajatella tapahtuneen oppimista ja oman toiminnan kehittämistä, jota tarkastellaan lisää aineiston analyysissä.

4.3 Vertaisopetuksella aidompaa kohtaamista

Vertaisopetus tarkoittaa opetusmenetelmää, jossa opiskelijoille tarjotaan toistuvasti tilanteita yhteiseen keskusteluun, jossa he pääsevät argumentoimaan mielipiteidensä puolesta sekä reflektomaan oppimaansa. Vertaisopetuksessa ei keskitytä uuden tiedon antamiseen opiskelijoille, vaan asian syvempään ymmärtämiseen keskustelujen avulla. Koska uutta tietoa ei anneta suoraan opiskelijoille, heidän täytyy hankkia se itse. Tämä edesauttaa ennakkokäsitusten, oppimisongelmien sekä oppimisprosessin tuloa paremmin esille. Vertaisopetus myös takaa sen, että opetus vastaa opiskelijoiden omaa osaamistasoa, sillä opetus perustuu opiskelijoiden omaan ajatteluun. (Jääskelä, Klemola, Lerkkanen, Poikkeus, Rasku-Puttonen & Eteläpelto 2013, 74.)

Tässä opinnäytetyössä vertaisopetuksen määrää lisättiin kokeiluluontoisesti hanketyöskentelyyn ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksolla. Sen lisääminen koettiin tarkoituksenmukaiseksi kahdesta syystä. Ensinnäkin voidaan olettaa, että vertaisopetus tukee opiskelijoiden hanketyöskentelyä, sillä se tarjoaa mahdollisuuksia kokemusten jakamiseen ja oman toiminnan reflektointiin muiden opiskelijoiden kanssa hankeprosessin aikana. Näin syvenee ymmärrys oman toiminnan tarkoituksesta ja tavoitteesta, johon toiminnalla pyritään, ja toimintaa voi kehittää edelleen syvemmälle tasolle näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Toiseksi vertaisopetuksen voidaan katsoa tukevan myös opintojakson tavoitteiden toteutumisessa. ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojakson tavoitteita olivat, että opiskelija tuntee ja kehittää omia vuorovaikutustaitojaan, osaa kohdata ja olla vuorovaikutuksessa yksilöiden kanssa, osaa toimia ryhmässä ja ohjata ryhmiä sekä ymmärtää asiakkaan osallisuuden ja voimavarojen merkityksen (Opinto-opas 2015). Perinteinen hanketyöskentely tukee myös näiden tavoitteiden toteutumisessa, mutta vertaisopetuksen avulla hanketyöskentelyyn saatiin lisäksi uudenlainen vuorovaikutuksen ja kohtaamisen ulottuvuus - kohtaaminen vertaisten eli muiden opiskelijoiden kanssa.

4.4 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Vertaisopetuksesta käytetään rinnakkain termiä yhteistoiminnallinen oppiminen. Toisaalta yhteistoiminnallinen oppiminen myös tarkoittaa sitä, mitä tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan vertaisopetuksella. Sahlbergin ja Sharanin (2002, 10) mukaan yhteistoiminnallinen oppiminen on pedagoginen lähestymistapa, jossa yksittäisen opiskelijan opettamisen sijaan opiskelijat jaetaan pienempiin, yleensä 2-4 hengen pienryhmiin.

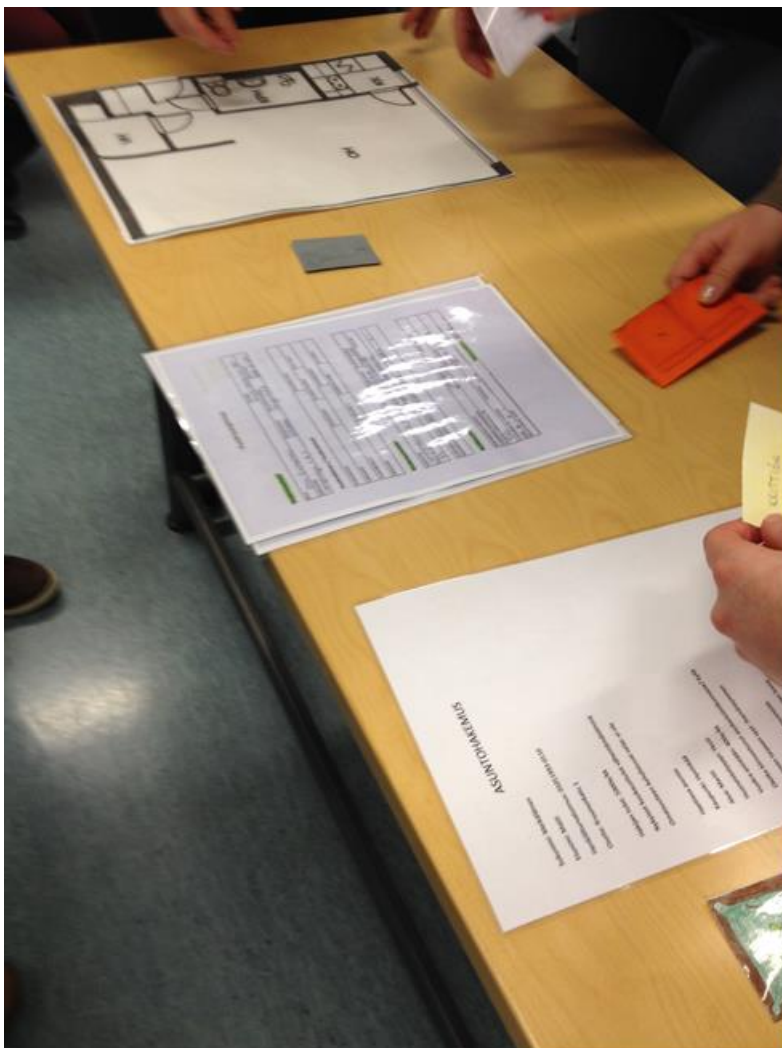
Yhteistoiminnallinen oppiminen perustuu ajatukseen yhdessä oppimisesta, jossa keskeistä on pienryhmän kaikkien jäsenten välinen vuorovaikutus ja positiivinen riippuvuus toisistaan. Yhteistoiminnallisessa oppimisessa ryhmän jäsenet eivät kilpaile keskenään, vaan he tukevat toiminnoillaan paitsi omaa oppimistaan myös muiden ryhmän jäsenten oppimista. Sekä pienryhmän jäsenten välinen että näiden ryhmien keskinäinen vuorovaikutus muodostavat yhteistoiminnallisten opetusmenetelmien perustan. (Sahlberg & Sharan 2002, 11.)

Yhteistoiminnallisen oppimisen juuret ulottuvat 1800-luvun lopulle, jolloin amerikkalainen koulutusfilosofi John Dewey alkoi tutkia erilaisia keinoja, joilla voisi vahvistaa oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta opetustilanteissa. Opetusmenetelmänä yhteistoiminnallinen oppiminen on kuitenkin suhteellisen uusi, sillä opetusalan ammattikunnassa siitä alettiin puhua vasta 1970-luvulla. Suomeen yhteistoiminnallinen oppiminen tuli 1990-luvun alussa, ja varsinainen nousukausi alkoi Suomessa saman vuosikymmenen puolivälin tienoilla. (ks. Sahlberg & Sharan 2002, 10-11.)

4.4.1 Yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteet

Tuottaakseen positiivisia oppimistuloksia yhteistoiminnallisessa oppimisessa tulee olla mukana neljä peruseriaa. Nämä periaatteet ovat samanaikainen vuorovaikutus, yhtäläinen osallistuminen, positiivinen keskinäinen riippuvuus sekä yksilöllinen vastuu. Ryhmän jäsenten keskinäisen kuten myös ryhmien välisen vuorovaikutuksen laadulla on merkitystä yhteistoiminnallisen oppimisen kannalta. Vuorovaikutus voi olla joko samanaikaista tai peräkkäistä. Peräkkäisessä vuorovaikutuksessa opiskelijoita pyydetään yksi kerrallaan kertomaan ajatuksistaan, kun taas samanaikaisella vuorovaikutuksella mahdollistetaan yhtä aikaa useamman kuin yhden opiskelijan äänessä olo. Samanaikaista vuorovaikutusta tapahtuu esimerkiksi silloin, kun ryhmät keskustelevat keskenään. (Sahlberg & Sharan 2002, 39.)

Opinnäytetyön hankeprosessiin kuuluvilla demotunneilla ja lopun purkuseminaarissa tämänkaltaista samanaikaista vuorovaikutusta, jossa esimerkiksi ryhmät keskustelisivat keskenään, ei ollut tarkoituksenmukaista toteuttaa. Demotuntien ja purkuseminaarin tarkoitus oli, että kaikki opiskelijat näkevät kaikkien ryhmien esitykset. Hankeprosessin toteutuksessa ei siis ollut mahdollista hyödyntää samanaikaisen vuorovaikutuksen menetelmää, jossa esimerkiksi ryhmät esittelisivät tuotoksiaan toisilleen yhtä aikaa. Sen sijaan yhteistoiminnallisuuden lisäämiseksi tulevaisuudessa hanketyöskentelyyn voisi demotuntien ja purkuseminaarin lisäksi varata lähiopetustunteja, joilla tämänkaltaisia samanaikaisen vuorovaikutuksen menetelmiä voisi hyödyntää enemmän.

Kuva 6: Toiminnan kokeilua demotunneilla

Toinen yhteistoiminnallisen oppimisen peruseriaate on ryhmän jäsenten yhtäläinen osallistuminen. Tämä saavutetaan Sahlbergin ja Sharanin (2002, 40) mukaan esimerkiksi keskustelutilanteessa niin, että jokaiselle ryhmän jäsenelle annetaan vuorotellen mahdollisuus puhua ja osallistua keskusteluun. Yhtäläisen osallistumisen voidaan katsoa toteutuvan ryhmässä itsestään, ilman ulkopuolista ohjausta silloin, jos kaikki ryhmän jäsenet ovat sisäisesti motivoituneita ja kokevat voivansa vaikuttaa ryhmän toimintaan. Sisäistä motivaatiota ja autonomian kokemuksia tarkastellaan vielä myöhemmin lisää.

Kolmas ja keskeisin periaate yhteistoiminnallisessa oppimisessa on positiivinen keskinäinen riippuvuus ryhmän jäsenten välillä. Positiivinen keskinäinen riippuvuus syntyy silloin, kun yhden jäsenen menestys on myös toisen menestys. Tämä kannustaa jäseniä tukemaan ja auttamaan toisiaan, sillä toisen auttaminen edesauttaa myös omaa menestystä. Positiivinen keski-

näinen riippuvuus saa ryhmän kannustamaan kaikkia jäseniään tekemään parhaansa, mikä lisää jokaisen jäsenen motivaatiota. Positiivinen keskinäinen riippuvuus lisää myös oppimista sekä läheisyyttä ryhmän jäsenten välillä ja luo tunteen, että kaikki ryhmän jäsenet ovat samalla puolella. (Sahlberg & Sharan, 41-42.)

Viimeinen yhteistoiminnallisen oppimisen peruseriaate on yksilöllinen vastuu. Yksilöllinen vastuu tarkoittaa sitä, että jokainen ryhmän jäsen on vastuussa omasta oppimisestaan ja panoksestaan ryhmän toimintaan. (Sahlberg & Sharan, 42.) Yksilölliseen vastuuseen voidaan katsoa oleellisena osana liittyvän myös jo aiemmin mainittu autonomian kokemus eli tunne siitä, että voi vaikuttaa. Kun opiskelija voi itse vaikuttaa ryhmän toimintaan, hän ottaa siitä myös vastuuta ja sitoutuu siihen.

4.4.2 Yhteistoiminnallisen oppimisen hyödyt ja haitat

Saloviita (2006, 10) näkee yhteistoiminnallisen oppimisen käytöllä monia positiivisia vaikutuksia. Hänen mukaansa yhteistoiminnallinen oppiminen työtapana auttaa luomaan positiivista yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmän jäsenten keskuuteen, kehittää sosiaalisia taitoja sekä tekee oppimisesta hauskeempaa. Lisäksi yhteistoiminnallisen oppimisen avulla voidaan luoda esteetön ja osallistava oppimisympäristö, jossa erilaiset oppijat saavat työskennellä yhdessä. (Saloviita 2006, 10-11.)

Yhteistoiminnallista oppimista ja ryhmätyöskentelyä on myös kritisoitu. Yhdessä muiden kanssa työskentely ei aina paranna suoritusta, vaan se voi olla myös esteenä tehokkaalle oppimiselle. Saloviita muun muassa esittelee teorian, jonka mukaan toisten ihmisten läsnäolosta olisi hyötyä suoritukselle vain silloin, kun on kyse asioista, jotka osataan tehdä jo ennalta. Jos siis tekeillä oleva asia on vasta harjoitteluvaiheessa, muiden ihmisten läsnäolo tämän teorian mukaan vain heikentäisi suoritusta. (Saloviita 2006, 27-28.)

Myös yleinen uskomus, että ryhmä on enemmän kuin jäsentensä summa, on saanut kritiikkiä osakseen. On pystytty todistamaan, että ryhmä ei useinkaan yllä parempiin suorituksiin kuin sen parhaat jäsenet yksin työskennellessään. Ryhmätyön ongelmana voi olla esimerkiksi päätyminen valmiisiin ratkaisuihin liian nopeasti tai toisaalta kykenemättömyys päätöksentekoon. Ryhmän statuserot taas voivat aiheuttaa epätasa-arvoa ryhmän sisällä. Ryhmän negatiivinen sosiaalinen paine puolestaan voi tyrehtyttää yksilöiden kriittisen ajattelun, jolloin esiin tulevat mielipiteet jäävät yksipuolisiksi. Ryhmätyö voi häiriintyä myös liiallisen hauskuuden takia, jolloin keskittyminen tehtävään kärsii. (Saloviita 2006, 28.)

Ryhmätyöskentely ei siis ole automaattisesti tehokasta oppimisen kannalta, vaan sen täytyy täyttää tiettyjä ehtoja. Näitä ehtoja ovat edellä mainittujen yhteistoiminnallisen oppimisen

periaatteiden lisäksi ryhmän riittävä kiinteys, tuottavuutta suosivat ryhmänormit sekä sitoutuminen tavoitteisiin. (Saloviita 2006, 28.) Näiden ehtojen toteutuessa ryhmä voi parantaa myös siihen kuuluvien yksilöiden suoritusta ja olla - kuten edellä mainittiin - enemmän kuin jäsentensä summa.

4.5 Oppimisen motivaatio

”Motivaatio tarkoittaa energiaa, suuntaa, sinnikkyyttä ja loppuun saattamista. Ne kaikki ovat aktiivisuuden ja aikomuksen osa-alueita.” (Järvilehto 2014, 24).

Lauri Järvilehdon (2014, 23) mukaan oppiminen on ”yksi ihmiselämän suurimmista nautinnoista”. Järvilehto kirjoittaa, että oppiminen on ihmiselle sisäsyntyistä ja oppimista tapahtuu parhaiten silloin, kun ihmiset ovat innostuneita ja sitoutuneita oppimaan. Järvilehto puhuu nykyajan yleistä oppimiskäsitystä vastaan, jonka mukaan oppiminen on usein ohjattua, sääntöihin pohjautuvaa, vakavaa ja jäykkää. Sen sijaan hän näkee, että ollakseen tehokasta oppimisen tulee olla hauskaa, dynaamista, muuttuvaa, autonomista ja vapaaehtoista. Tehokkaan oppimisen yksi tärkeä osatekijä on sisäinen motivaatio. (Järvilehto 2014, 17-19.)

Järvilehto jakaa motivaation sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Ulkoinen motivaatio tarkoittaa tilaa, jossa ihminen tähtää toiminnallaan jonkin ulkopuolelta tulevan tarpeen tai kysynnän tyydyttämiseen. Sisäinen motivaatio taas tarkoittaa toimintaa, joka pyrkii tyydyttämään ihmisen omia tarpeita. Näitä sisäisiä tarpeita kutsutaan myös psykologisiksi tarpeiksi. Tyydyttyneinä nämä sisäiset tarpeet tuottavat ihmiselle aitoa mielihyvää ja hyvinvointia, toisin kuin ulkopuolisten tarpeiden täyttäminen, joka voi pitkään jatkuessaan jopa alkaa heikentää hyvinvointia. (Järvilehto 2014, 24-25.)

4.5.1 Autonomia, kompetenssi ja yhteenkuuluvuuden tunne

Sisäinen motivaatio eli psykologisten tarpeiden täyttäminen paitsi tuottaa ihmiselle mielihyvää ja hyvinvointia, on myös yksi tärkeä tekijä kestäväen ja tehokkaan oppimisen kannalta. Sisäinen motivaatio voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen, joita ovat autonomia, kompetenssi ja yhteenkuuluvuuden tunne. Autonomia tarkoittaa tunnetta siitä, että ihminen voi omilla teoillaan vaikuttaa elämäänsä ja saada siinä aikaan muutoksia. Autonomian tilassa ihminen ei koe muiden tahdon ja tekojen vaikuttavan merkittävästi toimintaansa, vaan kokee mahdolliseksi saavuttaa itse tärkeäksi kokemiaan asioita. (Järvilehto 2014, 27-28.)

Kuva 7: Seurakunnan pisteen toiminnan kokeilua demotunneilla

Kompetenssilla tarkoitetaan osaamista eli kokemusta siitä, että ihminen saa asioita aikaiseksi ja saavuttaa tavoitteitaan. Toisin sanoen kompetenssi on tunne ihmisen elämänhallinnasta. Kyky saavuttaa tavoitteita ja saada aikaan tuloksia on yksi suurimmista motivaation lähteistä. Kompetenssin kokemuksessa keskeistä on toiminnan tai tavoitellun asian sopiva haasteellisuus: liian helppo tehtävä ei ylläpidä mielenkiintoa eikä näin ollen motivoi toimintaan, liian haasteelliseksi koettua asiaa taas on mahdotonta viedä loppuun. Kompetenssin säilyttämiseksi tärkeää on löytää tehtäviä, jotka haastavat eli ovat ihmisen oman mukavuusalueen ulkopuolella, mutta joihin ihminen kokee silti pystyvänsä. (Järvilehto 2014, 31-32.)

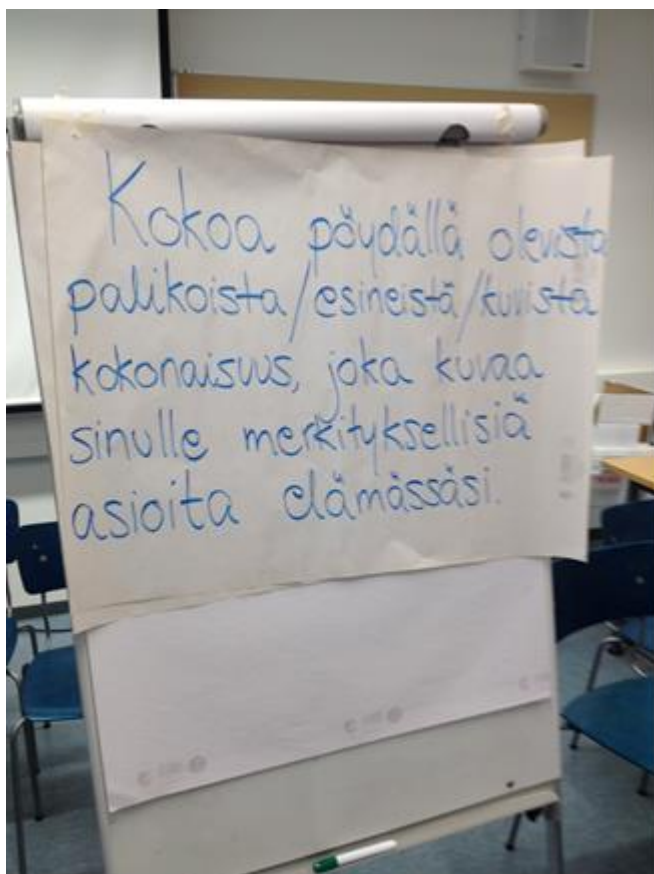
Viimeinen sisäisen motivaation osa-alue on yhteenkuuluvuuden tunne. Yhteenkuuluvuus tarkoittaa tunnetta siitä, että ihminen kokee olevansa merkityksellisesti yhteydessä muihin ihmisiin. Yhteenkuuluvuuden tunteeseen kuuluu paitsi kokemus ystävydestä, toveruudesta ja sosiaalisesta yhteydestä, myös kokemus vaikuttamisesta, osallistumisesta ja vastuullisuudesta. (Järvilehto 2014, 32-33.) Yhteenkuuluvuus myös mahdollistaa yhden Järvilehdon mukaan tehokkaimmista oppimiskeinoista: tiedon jakamisen muiden kanssa (Järvilehto 2014, 37).

Tehokkaan oppimisen kannalta kaikki sisäisen motivaation kolme osa-aluetta ovat ratkaisevan tärkeitä. Sisäisesti motivoituneet opiskelijat oppivat Järvilehdon mukaan paremmin, sillä heillä on parempi käsitteellinen ymmärryksen taso kuin opiskelijoilla, joiden motivaatio on ulkoinen. Sisäinen motivaatio ja vapauden kokemus opinnoissa lisäävät opiskelijan omaa sitoutumista oppimiseensa. Tämä edesauttaa tiedon tallentumista ja nostaa näin oppimisen tason korkeammalle kuin ulkoapäin motivoituneilla opiskelijoilla. (Järvilehto 2014, 35-36.)

4.5.2 Itseohjautuva, kestävä oppiminen

Oppimista syntyy Järvilehdon (2014, 57) mukaan silloin, kun ihminen keskittyy johonkin opittavaan aiheeseen tai tekeillä olevaan tehtävään. Keskittymisen syynä voi olla joko ihmisen oma intohimo aiheeseen tai ulkoapäin tuleva velvoite. Järvilehdon mukaan varsinaisen oppimisen kannalta ei ole merkityksellistä, keskittyykö ihminen opittavaan asiaan intohimon vai ulkopuolisen velvoitteen takia, mutta oppimismotivaatioon sillä sen sijaan on vaikutusta. Ulkopuolinen velvoite oppimiseen vähentää ihmisen sisäistä motivaatiota, jolloin ulkopuolisen kurin päättyessä myös tehtävän tekeminen todennäköisesti päättyy ja näin ollen oppiminenkin. Jos taas opittavaan asiaan keskittymisen lähtökohtana on ihmisen oma intohimo, ihminen on motivoitunut ja sitoutunut oppimaan ja oppimisesta tulee näin kestävämpää. (Järvilehto 2014, 57-58.)

Sisäisestä motivaatiosta ja intohimosta opittavaa asiaa kohtaan kumpuaa Järvilehdon mukaan innostus, joka edistää itseohjautuvaa, jatkuvaa oppimista. Oppimaan innostuneen ihmisen oppimisen ylläpitämiseen ei tarvita ulkopuolista velvoitetta, vaan oppimista ajaa eteenpäin sisäinen motivaatio. Kun oppijoille vielä annetaan mahdollisuus hyödyntää omia kiinnostuksen kohteitaan myös oppimisprosessissa, autonomian kokemus ja sitoutuminen vahvistuvat entistään. (Järvilehto 2014, 62-63.)

Kuva 8: Pisteiden toiminnan kokeilua demotunneilla

Niillä kokeiluluontoisilla muutoksilla, joita hanketyöskentelyyn ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksolla tehtiin, pyrittiin juuri opiskelijoiden sisäisen motivaation ja vapauden kokemuksen eli autonomian lisäämiseen. Hanketyöskentelyä määrittävät aina tietynlaiset puitteet, jotka määräytyvät käytettävissä olevan ajan, työelämän yhteistyökumppanin, rahallisten resurssien sekä opintojakson ja hankkeen tavoitteiden mukaan. Näiden puitteissa voimme kuitenkin tarjota opiskelijoille vapautta toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Perinteisesti pakolliseksi katsottu hankeraportti jätettiin Ysiltä elämään -hankeprojektista kokeiluluontoisesti pois juuri autonomian lisäämiseksi, jotta vapaudelle ja luovuudelle jäisi työskentelyssä enemmän tilaa. Sisäisen motivaation toista osa-aluetta, yhteenkuuluvuuden tunnetta, taas pyrittiin vahvistamaan koko opiskelijaryhmän kesken demotunneilla ja purkuseminaarissa kokemusten jakamisen ja yhdessä tekemisen avulla. Oletettiin, että vahvistamalla opiskelijoiden sisäistä motivaatiota ja autonomiaa hanketyöskentelyssä syntyy itseohjautuvaa, tehokasta ja kestävästä oppimista.

5 Tutkimuskysymykset sekä hypoteesit

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, miten opiskelijat kokevat yhteistoiminnallisten menetelmien käytön edistävän omaa oppimistaan hanketyöskentelyssä ”Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksolla. Opintojakson tavoitteiden toteutumisiksi tärkeänä pidetään, että hanketyöskentelyssä käytetyt menetelmät tukevat myös opintojakson tavoitteiden saavuttamista. Muun muassa siksi kirjallinen raportointi hankkeesta on jätetty kokeiluluontoisesti kokonaan pois. Yhteistoiminnallisten menetelmien lisääminen ja toisaalta kirjallisen työn osuuden vähentäminen tuovat oletettavasti hanketyöskentelyyn enemmän tilaa kokemusten jakamiseen muiden opiskelijoiden kanssa. Näin on mahdollista synnyttää aitoa vuorovaikutusta ja kohtaamista hanketyöskentelyn aikana, mikä tukee koko opintojakson tavoitteita. Vastaavasti kokemusten jakaminen muiden opiskelijoiden kesken mahdollistaa vertaisoppimisen ja -opettamisen. Oletuksena oli, että opiskelijat kokevat yhteistoiminnallisten menetelmien käytön hanketyöskentelyssä edistävän omaa oppimistaan opintojaksolla.

Yhteistoiminnallisten menetelmien työkaluina hankkeessa käytettiin toiminnan kokeilun suhteen demotunteja hankkeen puolivälissä sekä toiminnan arvioinnin kohdalla purkuseminaaria hankkeen lopussa. Yhteistoiminnallisiin menetelmiin sisältyi luovien menetelmien käyttö sosionomiopiskelijoille annettujen ohjeistusten (Liitteet 2, 4 ja 7) mukaisesti hankeprosessin ja oman oppimisen arvioinnissa sekä esittelemisessä muulle opiskelijaryhmälle. Demotunneilla sekä purkuseminaarissa opiskelijat sekä opettivat muille että samalla oppivat toisiltaan esittelemällä ja arvioimalla hanketta sekä omaa oppimistaan. Tilaisuuksissa olivat paikalla kaikki hankkeessa toimineet pienryhmät. Jokainen pienryhmä esitteli tilaisuuksissa hanketta ja siitä heränneitä ajatuksia omista näkökulmistaan. Näin tapahtui kokemusten ja ajatusten jakamista paitsi jokaisessa pienryhmässä erikseen, myös kaikkien pienryhmien välillä. Kokemusten jakamisen avulla opiskelijat pystyivät refleктоimaan omaa oppimistaan laajemmin ja saivat oletetusti kokonaan uusia näkökulmia omaan ajatteluunsa.

Oletuksena oli, että painopisteen siirtäminen kirjallisesta raportoinnista yhteistoiminnallisuuden syventää yksittäisen opiskelijan oppimisprosessia, lisää opiskelijoiden osallisuuden kokemuksia ja kasvattaa motivaatiota työskentelyyn sekä oppimiseen hankkeessa. Tarjoamalla vaihtoehtoisia tapoja työskennellä sekä arvioida ja esitellä omaa oppimiskokemustaan muulle opiskelijaryhmälle huomioitiin kunkin opiskelijan yksilölliset oppimistyylit ja annettiin mahdollisuus aidosti hyödyntää niitä hanketyöskentelyssä. Opiskelijan vapaus valita itselle sopivia työskentelytapoja oletettavasti lisää opiskelijan vastuuta omasta oppimisestaan. Valta ja vastuu taas parantavat yksilön motivaatiota ja lisäävät kokemusta siitä, että omaan oppimiseen voi vaikuttaa. Tunne vaikuttamisesta puolestaan edistää yksilön osallisuuden kokemusta ja osallisuus parantaa edelleen tiedon sisäistämistä sekä lisää samalla motivaatiota.

Merkittävä tekijä yhteistoiminnallisuudessa on yhteisöllisyys. Yhteisöllisyys mahdollistaa ajatusten ja kokemusten jakamisen, minkä avulla voi syntyä edelleen uusia ajatuksia ja näkökulmia asioihin. Yhteisöllisesti voi syntyä jotain sellaista uutta, mitä ei olisi koskaan syntynyt ilman yhteisöä. Ryhmässä omia kokemuksia voi myös heijastaa muiden kokemuksiin ja laajentaa näin omaa oppimistaan entisestään. Oppimisprosessi syvenee, kun asioita käsitellään monesta eri näkökulmasta ja monin eri menetelmin - kokemuksellisesti, jopa elämyksellisesti.

5.1 Tutkimusasetelma ja -menetelmät

Tutkimuksen pilottiryhmä eli hankkeessa mukana ollut sosionomiryhmä valittiin tutkittavaksi osittain satunnaisesti, mutta käytännössä ennalta määritellysti opintojakson oppimistavoitteiden perusteella. Opinnäytetyön tutkimuskatsaus on kvantitatiivinen eli määrällinen ja tutkittavan perusjoukon jäsenten yksilölliseen kokemuspohjaan perustuva. Tutkimuksen avulla pyrittiin selittämään tutkittavaa tapausta numeerisin sekä prosentuaalisin tuloksin. Kvantitatiivisella tutkimuksella haluttiin koota erityisesti sellaista esitutkimuksellista aineistoa, joka tukisi mahdollista jatkotutkimusta hanketyöskentelyn kehittämisessä Laurea ammattikorkeakoulun sisällä. Esiin pyrittiin tuomaan myös mahdollisia syy- ja seuraussuhteita, joita tämän opinnäytetyön tuloksista voitiin päätellä korkeakouluissa opiskelusta ja oppimisesta.

Koska tutkimuksen perusjoukko koostui kokonaisuudessaan hankkeeseen pilottiryhmänä osallistuneesta viidenkymmenenkolmen opiskelijan muodostamasta sosionomiryhmästä, kutsutaan tätä tutkimusta kokonaistutkimukseksi (Heikkilä 2012, 12). Kokonaisotanta helpotti tutkimuksen kenttätöitä, koska tässä tapauksessa tutkittava ryhmä oli suhteellisen pieni ja jo ennalta määriteltä. Aineisto kerättiin kyselylomakkeiden avulla. Viidestäkymmenestäkolmesta opiskelijasta vastaukset saatiin neljältäkymmeneltä. Vaikka vastausprosentti ei ole sata, on se kuitenkin yli puolet (noin 75 prosenttia), mikä kaventaa virhemarginaalia.

Edellä mainitun mukaan tutkimuksen aineisto kerättiin siis kyselylomakkeiden avulla. Tarkemmalla suunnittelulla vastausten katoa oltaisi voitu välttää, mutta tutkimustulosten tekemisen kannalta aineisto oli kuitenkin riittävä. Kyselylomakkeet oli pyritty tekemään selkeiksi ja niissä kysyttiin tutkimuksen kannalta oleellisia asioita, mutta pienempiin teemakokonaisuuksiin jaksottaminen olisi voinut olla tarpeen väittämien suuren määrän vuoksi. Kyselylomakkeessa oli kolmekymmentäkahdeksan väittämää sekä kaksi avointa kysymystä, joihin vastaaminen oli vapaaehtoista. Aineiston keräämiseen tarvittiin erityisesti tietoa, miten kyselylomake tehdään ja toisaalta kykyä ohjeistaa kyselyyn vastaajia lomakkeen tekemisessä niin, että virhemarginaalit olisivat vastaamisen suhteen mahdollisimman pienet. Lisäksi oli oleellista suunnitella missä, milloin ja millä tavoin aineiston keruu lopulta suoritettiin.

5.2 Aineisto ja sen analyysi

Kyselyt opiskelijoille toteutettiin internetissä e-lomakkeella (Liite 6). Kyselyt tehtiin sähköisessä muodossa, koska aineiston käsittely ja analysointi virtuaalisesti helpottaa huomattavasti tulosten avaamista ja puhtaaksi kirjoittamista. Käytännössä kysely toteutettiin opintojakson päätösseminaarin lopuksi Laurea Hyvinkään kampuksen tietokoneluokissa. Se tehtiin itsenäisesti sähköisellä e-lomakkeella ja aikaa kyselyn tekemiseen oli varattu noin 10-15 minuuttia. Vaikka toiset opiskelijat vastasivat kyselyyn luonnollisesti nopeammin kuin toiset, oli aika kaikkien kohdalla kuitenkin riittävä. Teoreettisen viitekehyksen avulla aineiston analyysissä pyrittiin hyödyntämään myös aikaisempia tutkimuksia, joita vastaavanlaisista oppimisprosesseista on tehty. Täysin vastaavanlaista tutkimusta edeltävässä tiedonhankinnassa ei kuitenkaan löytynyt.

Aineiston analyysissä testattiin hypoteesia eli pyrittiin erityisesti osoittamaan yhteistoiminnallisten menetelmien käytön edistävän myönteisiä oppimiskokemuksia. Kyselylomakkeessa käytettiin Likertin asteikkoa, joka soveltuu hyvin muun muassa asenteiden ja mielipiteiden tutkimiseen (Heikkilä 2012, 51). Kysely oli teemoitettu demotunteihin, purkuseminariin sekä opetukseen ja oppimiseen hankkeessa (Liite 6).

Perustietojen eli iän, sukupuolen ja koulutustaustan kysymysten lisäksi vastaajalle esitettiin erilaisia väittämiä kyseisessä hankkeessa työskentelystä ja oppimisesta. Vastaaaja valitsi siis valmiista vaihtoehdoista asteikolla yhdestä seitsemään hänelle sopivimman. Kyselylomakkeen vastausvaihtoehdoissa yksi tarkoitti täysin eri mieltä, neljä siltä väliltä ja seitsemän täysin samaa mieltä. Vastausvaihtoehtoja kahdesta kolmeen sekä viidestä kuuteen ei ollut kyselylomakkeen ohjeistuksessa nimetty. Aineiston analyysissä nimettyjen vastausvaihtoehtojen välissä oleville vastausvaihtoehdoille annettiin kuitenkin käsittelyä helpottavat nimitykset, joissa kaksi oli lähes eri mieltä, kolme jokseenkin eri mieltä, viisi jokseenkin samaa mieltä ja kuusi lähes samaa mieltä. Olennaista kysymyslomaketta tehtäessä oli pyrkimys siihen, etteivät vastausvaihtoehdot olisi johdattelevia ja että kysymyksillä selvitettäisiin juuri tutkimuskysymyksen kannalta oikeita asioita.

Aineisto käsiteltiin prosentuaalisten osuuksien vertailun sekä taulukoinnin avulla. Saatuja mielipiteitä vertailtiin suhteessa kaikkiin vastaustuloksiin. Lisäksi samankaltaisia, ”korjaavia” väittämiä ja niiden vastauksia pyrittiin vertailemaan keskenään, jotta voitaisiin osoittaa, että saadut tulokset todella tukevat toisiaan. Aineiston käsittelyssä käytettiin tilastollisten analyysien tekemistä helpottavaa SPSS-ohjelmistoa, jonka avulla tulokset saatiin tarkastelua helpottavampaan muotoon.

6 Tulokset ja tulosten tarkastelu

Tarkastelun kohteena oleva tutkimusaineisto kerättiin aiemmin mainitun mukaisesti kyselylomakkeilla tätä opinnäytetyötä varten. Saaduista tuloksista toivotaan olevan hyötyä tulevaisuudessa Laurea ammattikorkeakoulun Hyvinkään kampuksen sosiaalialan opintojen kehittämisessä ja suunnittelussa. Tutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään sosionomiopiskelijoiden omia oppimiskokemuksia hanketyöskentelyssä, joka sisälsi tavallista enemmän yhteistoiminnallisia sekä luovia menetelmiä. Tutkimuksen lähtökohtana oli löytää keinoja, jotka voisivat edistää opiskelijoiden syvällisempää oppimista hanketyöskentelyssä. Käytännön toteutuksella ja siihen liittyvällä kyselyllä haluttiin osoittaa oikeaksi teorian pohjalta muodostettu hypoteesi yhteistoiminnallisten sekä luovien menetelmien käytön hyödyllisyydestä hanketyöskentelyssä oppimisen kannalta. Tulosten syvällisemmästä tarkastelusta lisää seuraavissa kappaleissa.

Kokonaisuudessaan tutkimuksen perusjoukko koostui heterogeenisestä sosionomiopiskelijaryhmässä, johon kuului yhteensä viisikymmentäkolme vasta sosiaalialan korkeakouluopintonsa aloittanutta opiskelijaa. Koska tutkittavana oli koko perusjoukko, ei varsinaista otantamenetelmää ole, vaan tutkimusta kutsutaan kokonaistutkimukseksi (Heikkilä 2014, 31). Heterogeenisenä tämä opiskelijaryhmä voidaan nähdä siksi, koska ryhmässä oli sekä naisia että miehiä eri koulutustaustoineen ja toisaalta ikäjakauma hajaantui juuri täysi-ikään tulleista yli 41-vuotiaisiin. Toisaalta homogeenisyyden puolesta puhuu se, että kyselyyn vastanneista vain 7,5 prosenttia oli miehiä ja loput 92,5 prosenttia naisia, mikä vastaa yhteensä kolmea miestä ja kolmeakymmentäseitsemää naista. Naisilla on siis selvä vastaajaenemmistö.

Ikäjakaumaltaan kyselyyn vastanneet sijoittuivat myös suurelta osin vain kahteen ikäryhmään eli 0-20-vuotiaisiin tai 21-25-vuotiaisiin. Näissä kahdessa edellä mainitussa ikäryhmässä oli yhteensä yli puolet (62,5 prosenttia) kaikista vastanneista. 17,5 prosenttia vastanneista sijoittui yli 41-vuotiaiden ikäryhmään ja loput (20 prosenttia) muihin ikäryhmiin. Lisäksi lähes puolella vastanneista (45 prosenttia) oli ylioppilastutkinto, reilulla kolmanneksella (35 prosenttia) ammattitutkinto sekä lopuilla (20 prosenttia) yliopisto-, korkeakoulu- tai joku muu tutkinto. Nämä tulokset puolestaan kertovat koulutustaustojen vaihtelevuudesta. Kuitenkin voidaan todeta, että näennäisestä heterogeenisyydestä huolimatta vastaajat olivat suhteellisen homogeenisiä erityisesti iältään sekä sukupuoleltaan. Homogeenisyys vaikuttaa erityisesti vastaustulosten yleistettävyyden mahdollisuuteen. Tietystä ammattiryhmästä puhuttaessa on kuitenkin myös muistettava, että homogeenisyys voi olla hyvinkin tyypillistä ja siten vastaavanlaisessa ammattiryhmässä koskevassa tutkimuksessa perusteltua.

Viidestäkymmenestäkolmesta sosionomiopiskelijasta opinnäytetyön tutkimusprosessissa tehtyyn kyselyyn vastasi neljäkymmentä, mikä on yli puolet eli yhteensä noin 75 prosenttia koko

sosionomiopiskelijaryhmästä. Vastauksien kato oli tällöin noin 25 prosenttia, mikä voi vääristää vastauksien kokonaistulosta jonkin verran. Vaikka suhteellisen pienen perusjoukon perusteella ei voida tehdä yleistyksiä, voidaan saatujen tutkimustulosten pohjalta kuitenkin todeta tutkittavan oppimisprosessin toimivuus tai vastaavasti toimimattomuus käytännön toteutuksessa. Tutkimustulokset antavat myös mahdollisuuden tehdä jatkotutkimusta riippuen niiden tieteellisestä arvosta, joka tässä tutkimuksessa on suhteellisen hyvä, vaikkei tutkimuksellisesti täysin onnistunut. Vastaustulosten luotettavuutta avataan enemmän seuraavissa luvuissa.

Tutkimustulokset kerättiin vastaajilta sähköisillä e-lomakkeilla kyselyn muodossa. Tiedonkeruun ajankohta sijoittui hankeprojektin päätökseen eli tarkemmin hankkeen purkuseminaarin yhteyteen. Käytännöllisistä ja aikataulullisista syistä purkuseminaaria jouduttiin tiivistämään yhdestä ja puolesta päivästä vain yhteen päivään, joten seminaaripäivän aikataulu oli suhteellisen tiukka. Kyselyt täytettiin pääosin seminaaripäivän päätteeksi ammattikorkeakoulu Laurea Hyvinkään kampuksen tietokoneluokissa. Poissaolleille opiskelijoille linkki e-lomakkeen täyttämiseen lähetettiin sähköpostitse purkuseminaarin jälkeen. Pitkän seminaaripäivän ja työviikon päätteeksi perjantai-iltapäivä ei välttämättä ollut paras mahdollinen ajankohta vastauksien keräämiseen, sillä vastaajien mahdollinen väsymys saattoi heikentää kyselyyn paneutumista. Kyselyn suullisessa ohjeistuksessa pyrittiin kuitenkin kannustamaan ja motivoimaan vastaajia täyttämään kysely huolellisesti, sillä tutkimuksesta voisi olla hyötyä myös heidän tulevaisuudessa opinnoissaan.

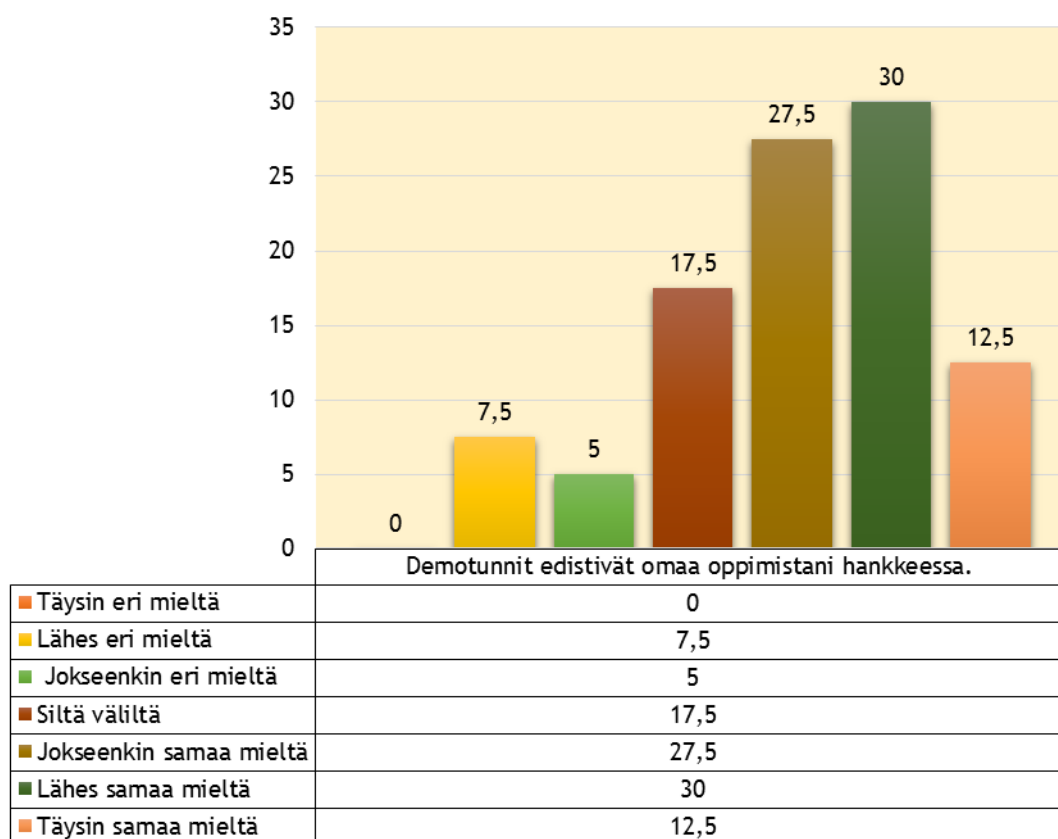
Kysely rakennettiin mielipidetutkimuksiin sopivan Likertin asteikon avulla (Heikkilä 2014, 51). Lomakkeessa esitettiin muun muassa hanketyöskentelyyn sekä oppimisprosessiin liittyviä väittämiä, joiden perusteella vastaajat saivat valita valmiista vaihtoehdoista asteikolla yhdestä seitsemään (1 täysin eri mieltä, 4 siltä väliltä ja 7 täysin samaa mieltä) parhaiten sopivimman vastauksen. Väittämät pyrittiin muotoilemaan niin, että ne olisivat selkeitä ja yksiselitteisiä ja väittämien järjestys oli suunniteltu etenemään helpoimmasta vaikeimpaan. Kysely alkoi perustiedoista (ikä, sukupuoli ja koulutus), joiden jälkeen väittämissä käsiteltiin teemoja demotunnit, purkuseminaari sekä opetus ja oppiminen. Lisäksi kyselyn lopussa oli kaksi avointa kysymystä, joissa kysyttiin ”Oliko jokin hankkeessa oppimisesi kannalta täysin turhaa?” ja ”Mikä erityisesti edisti oppimistasi tässä hankkeessa?” (Liite 6). Seuraavissa luvuissa tarkastellaan tutkimustuloksia sekä avataan johtopäätöksiä, joihin tuloksia analysoimalla on päädytty.

6.1 Demotunneilta itsevarmuutta työskentelyyn

Demotuntien sisältöä ja sen hyödyllisyyttä sekä demotunneilla oppimista käsitteleviä väittämiä kyselylomakkeessa oli yhteensä viisitoista (Liite 6). Pääsääntöisesti demotunnit oli opiske-

lijoiden antamien vastauksien perusteella koettu positiiviseksi kokemukseksi. Puolet vastanneista oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että demotuntien sisältö oli mielekästä ja jopa vajaa kolmannes (32,5 prosenttia) oli väittämästä lähes tai täysin samaa mieltä. Viisi prosenttia vastasi väittämään siltä väliltä ja yhteensä vain 12,5 prosenttia vastanneista olivat väittämästä jokseenkin tai lähes eri mieltä. Kukaan vastaajista ei ollut valinnut vastausvaihtoehtoa täysin eri mieltä, joten voidaan todeta, että demotuntien sisältö oli ainakin jossain määrin mielekästä kaikille vastanneille.

Kahden toisiinsa rinnastettavan väittämän vastausten perusteella voidaan todeta, että demotunnit edistivät opiskelijoiden yksilöllistä oppimista hankkeessa. Näissä kahdessa väittämässä osittain sama asia todettiin sekä myönteisessä että kielteisessä muodossa. Kyselyä suunniteltaessa pyrkimyksenä oli, että lisäämällä kielteisiä väittämiä kyselyyn voitaisiin saada tutkimusongelman selvittämisen kannalta toisiaan tukevia vastauksia. Tässä tapauksessa pyrkimys toteutui suhteellisen hyvin ja vastaukset tukivat toinen toisiaan. Yhteensä yli neljäkymmentä prosenttia (42,5 prosenttia) vastanneista oli lähes tai täysin samaa mieltä siitä, että demotunnit edistivät heidän omaa oppimistaan hankkeessa (Kuvio 1). Lisäksi melkein kolmekymmentä prosenttia (27,5 prosenttia) vastaajista oli myös jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Vastaavasti väittämään ”Demotunneilla ei ollut merkittävää vaikutusta työskentelyyni / oppimiseeni” suurin osa opiskelijoista vastasi kieltävästi. Täysin tai lähes eri mieltä oli yhteensä yli puolet (52,5 prosenttia) eikä täysin samaa mieltä ollut vastannut kukaan. Väittämään saatujen vastausten perusteella vastaajat siis kokivat, että demotunneilla oli vaikutusta heidän työskentelyynsä tai oppimiseensa, mikä tukee puolestaan ajatusta siitä, että demotunnit voisivat edistää opiskelijoiden oppimista vastaavanlaisissa hankkeissa.

Kuvio 1: Demotunnit edistivät omaa oppimistani hankkeessa.

Lisäsivätkö demotunnit motivaatiota työskentelyyn hankkeessa? 70 prosenttia vastaajista oli joko jokseenkin tai lähes samaa mieltä siitä, että demotunnit lisäsivät heidän motivaatiotaan hankkeessa. Vastaavasti 15 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai lähes eri mieltä väittämän kanssa. 15 prosenttia tuloksista vastaa yhteensä kuutta henkilöä eli kuuden vastaajan mielipiteitä. Teoreettisessa viitekehyksessä puhuttiin motivaation kolmijakoisuudesta (Järvilehto 2014, 27-28). Motivaation kolmijakoisuuden perusteella autonomiaan, kompetenssiin sekä yhteenkuuluvuuden tunteeseen kytkeytyvä motivaatio ei siis aina ole riippuvainen pelkästään ulkoisista tekijöistä, kuten tässä tapauksessa demotunneista, vaan motivaation syntyyn vaikuttavat myös esimerkiksi yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet, tavoitteet tai kiinnostuksen kohteet. Edellä mainittuun viitaten myös motivaatioon liittyvien mielipiteiden osittainen hajanaisuus selittyy paremmin.

Muiden ryhmien toiminnan näkeminen demotunneilla ennen tapahtumaa oli hankkeen toteutuksen kannalta hyödyllistä useiden vastaajien mielestä. Noin kaksi kolmesta (65 prosenttia) oli väittämästä lähes tai täysin samaa mieltä ja 15 prosenttia vastaajista oli valinnut vastaukseen siltä väliltä. Lopuista vastauksista koostuva viidennes jakautui suhteellisen tasaisesti

muihin vastausvaihtoehtoihin, mutta täysin eri mieltä ei ollut kukaan vastanneista. Vastaavasti myös oman toiminnan kokeilu demotunneilla koettiin ainakin jossain määrin hyödylliseksi hankkeen toteutuksen kannalta. Ilahduttavasti täysin samaa mieltä oli jopa 42 prosenttia sekä jokseenkin tai lähes samaa mieltä yli kolmannes (35 prosenttia) vastanneista. Loput vastaukset (22,5 prosenttia) jakaantuivat jäljelle jääneisiin vastausvaihtoehtoihin, ja vain yksi (2,5 prosenttia) vastaajista oli väittämästä täysin eri mieltä.

Kyselyn vastausten perusteella toiminnan mahdollisia kehittämiskohteita tuotiin demotunneilla esille oman toiminnan kokeilulla suhteellisen hyvin. Väittämästä ”Oman toiminnan kokeilu demotunneilla toi näkyväksi toiminnan mahdollisia kehittämiskohteita” oltiin 65-prosenttisesti lähes tai täysin samaa mieltä, mikä vastaa noin kahta kolmesta vastauksesta. Sen lisäksi 17,5 prosenttia vastaajista oli väittämästä jokseenkin samaa mieltä. Vastaavasti jokseenkin tai lähes eri mieltä oli väittämästä vain 12,5 prosenttia vastanneista. Loput (5 prosenttia) vastaajista olivat valinneet vastausvaihtoehdon siltä väliltä, eikä kukaan vastanneista ollut valinnut vastausvaihtoehtoa täysin eri mieltä. Kokemusperäinen simulointiin perustuva työskentely ja oppiminen tulivat tutuiksi tämän opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen aluluvussa Oppiminen toiminnan ja simuloinnin avulla. Teoreettisessa viitekehyksessä mainitun mukaan vastaavanlaista toiminnalla ja simuloinnilla oppimista ohjaa aina jonkinlainen tarkoitus tai pyrkimys esimerkiksi selvittää jokin ongelma. Tässä tapauksessa toiminnan kokeilun avulla pyrittiin kehittämään sosionomiopiskelijoiden valitsemaa toimintaa käytännössä simuloimalla. Vastaukset siis osoittavat, että ainakin toiminnan kehittämiskohteita löydettiin demotuntien avulla.

Edellisen väittämän vastauksia tukemaan voidaan perustellusti esittää saadut vastaukset väittämästä ”Toiminnan kokeilulla ei ollut merkittävää vaikutusta toimintaan”. Suurin osa, melkein 40 prosenttia (37,5 prosenttia), oli lähes eri mieltä väittämästä. Lisäksi täysin eri mieltä oli 15 prosenttia vastaajista ja vastausvaihtoehdon siltä väliltä oli valinnut 17,5 prosenttia vastanneista. Loput (27,5 prosenttia) vastauksista jakautuivat jäljelle jääneiden vastausvaihtoehtojen kesken. Näiden tulosten perusteella toiminnan kokeilulla on siis ollut vastaajien enemmistön mielestä jonkinlaista vaikutusta toimintaan ja oletettavasti sen kehittämiseen. Haasteellista on kuitenkin sanoa, missä määrin toiminnan kokeilu yksistään on vaikuttanut kunkin pienryhmän kehittelemään toimintaan.

Väittämästä ”Kehitin / kehitimme oman pisteen toimintaa demotuntien toiminnan kokeilun pohjalta” voidaan vastausten perusteella olla montaa mieltä. Tähän väittämään annetut vastaukset hajaantuivat tasaisemmin kaikkien vastausvaihtoehtojen kesken, mikä kertoo mahdollisesti siitä, ettei jokaisessa pienryhmässä ollut välttämättä edes tarvetta kehittää toimintaa demotuntien jälkeen. Neljännes ja myös suurin osa vastaajista oli valinnut vastausvaihtoehdon jokseenkin samaa mieltä, mikä voisi kertoa esimerkiksi siitä, että demotuntien pohjalta

olisi ollut mahdollista kehittää toimintaa, jos siihen olisi ollut tarvetta. Tämän väittämän vastauksista ei kuitenkaan voida tehdä johtopäätöksiä, sillä epämääräisesti muodostettu väittämä on voitu ymmärtää monin tavoin ja siten se ei ole validi eli luotettava.

Kysymykseen, antoiko demotunneilla suoritettu toiminnan kokeilu varmuutta opiskelijoiden omaan työskentelyyn, ei voida myöskään saada varmaa vastausta. On kuitenkin pantava merkille, että yhteensä 40 prosenttia vastaajista oli lähes tai täysin samaa mieltä siitä, että toiminnan kokeilu demotunneilla antoi varmuutta omaan työskentelyyn. Lisäksi yli viidennes oli jokseenkin samaa mieltä ja vain 15 prosenttia jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Kukaan ei kuitenkaan ollut väitteestä täysin eri mieltä. Ongelmallista väitteessä on se, että eri koulutustausta ja ikä saattavat vaikuttaa opiskelijoiden itsevarmuuteen tai vastaavasti kokemukseen epävarmuudesta, joten päätelmiä tämän väitteen vastauksista on haasteellista tehdä. Kaikki eivät välttämättä henkilökohtaisesti koe tarvitsevänsä enempiä varmuutta työskentelyynsä, jolloin yksilöllinen kokemuspohja ja ominaisuudet vaikuttavat siihen, onko varmuus heidän omasta mielestään lisääntynyt vai ei.

Dialogisuudella sekä ryhmien välisellä palautteenannolla on ollut keskeinen rooli tässä hankkeessa suoritettuna projektityöskentelyn sekä oppimisen kannalta. Demotunneilla tapahtui luovuuden jakamista ja siellä saatiin puolin ja toisin muilta pienryhmiltä rakentavaa palautetta. Myös kyselyn vastaukset osoittavat, että palautetta oli annettu ja sitä oli myös jossain määrin hyödynnetty toiminnan kehittämisessä. 65 prosenttia vastanneista oli lähes tai täysin samaa mieltä väittämästä ”Saimme demotunneilla muilta opiskelijoilta palautetta toiminnasta”. Jokseenkin samaa mieltä oli lähes viidennes (17,5 prosenttia) vastanneista, ja loput (17,5 prosenttia) jakautuivat muihin vastausvaihtoehtoihin. Kukaan ei ollut täysin eri mieltä väittämästä.

Edelliseen kappaleeseen viitaten suurin osa vastaajista koki myös, että ”Muiden opiskelijoiden palautteesta demotunneilla oli hyötyä toiminnan kannalta”. Lähes samaa mieltä väittämän kanssa oli 30 prosenttia ja yli kaksi viidestä (45 prosenttia) oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Jäljelle jääneet tulokset (25 prosenttia) sijoittuivat loppujen vastausvaihtoehtojen kesken, mutta vain yksi (2,5 prosenttia) vastaajista oli valinnut vastausvaihtoehdon täysin eri mieltä. Näistä tuloksista voidaan päätellä, että palautteenanto demotunneilla oli hyödyllistä ainakin itse toiminnan kannalta.

Aiempaan viitaten toimintaa oli vastaustulosten perusteella jossain määrin kehitetty demotuntien palautteen pohjalta. Suurin osa (27,5 prosenttia) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”Kehitin / kehitimme oman pisteen toimintaa demotuntien palautteen pohjalta”, minkä lisäksi lähes tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli yhteensä 37,5 pro-

senttia vastanneista. Vastauksissa oli jonkin verran hajanaisuutta, minkä voisi selittää esimerkiksi opiskelijoiden tai pienryhmän mahdollisella kokemuksella toiminnan kehittämisen tarpeettomuudesta. Väittämä ei siis anna kovinkaan luotettavaa tietoa siitä, olisiko kehittäminen ollut mahdollista annetun palautteen pohjalta. Ilahduttavaa vastauksissa on kuitenkin se, että palautteiden ansiosta kehittämistä oli jossain määrin tapahtunut. Varovaisella johtopäätöksellä toiminnan kehittämisen voidaan katsoa tässä tapauksessa kertovan jotain jopa yhteistoiminnallisuudesta tai innostavasta yhteisöstä.

Vastaajien mielipiteet hajaantuivat suhteellisen paljon kysyttäessä, antoivatko he demotunneilla palautetta muille ryhmille. Syitä vastausten hajaantumiseen voi olla monia. Syynä voivat olla esimerkiksi opiskelijoiden yksilölliset piirteet ja ominaisuudet, kuten esimerkiksi ujous, joka saattaa vaikuttaa palautteenannon vähäisyyteen. Väittämä ”Annoin demotunneilla palautetta muille ryhmille” voidaan kuitenkin tässä kohdassa ohittaa hyödyttömänä tutkimusongelman selvittämisen kannalta. Se ei anna uutta tietoa opiskelijoiden syvällisemmän oppimisen edistämisestä, joten kyseisen väittämän vastauksilla ei siis ole tutkimusongelman kannalta juurikaan erityistä painoarvoa.

Palautteen antaminen muille ryhmille ja opiskelijoille oli puolestaan koettu jossain määrin hyödyllisenä. Reilu kolmannes (35 prosenttia) oli väittämästä jokseenkin samaa mieltä ja lisäksi yhteensä 30 prosenttia valitsi vastausvaihtoehtokseen joko lähes tai täysin samaa mieltä. Siltä väliltä vaihtoehdon valitsi reilu viidennes (22,5 prosenttia) vastaajista ja loput (17,5 prosenttia) tuloksista jakaantuivat lähes tai jokseenkin eri mieltä vaihtoehtoihin. Täysin eri mieltä ei jälleen ollut kukaan vastanneista. Vastausten perusteella myös palautteen antaminen oli siis koettu hyödyllisenä. On vaikea todeta, missä määrin vastaajat kokevat jonkin asian hyödyllisenä. Oleellista on kuitenkin, että erityisesti motivaation ja oppimisen kannalta sekä palautteen saaminen että sen antaminen ovat olleet hyödyllisiä kokemuksia.

Pääpiirteissään edellä avattujen tutkimustulosten perusteella voidaan sanoa, että vastaajien mielipiteet demotunneista ovat olleet suhteellisen positiivisia. Tutkimusongelman kannalta ilahduttava tulos oli muun muassa se, että demotuntien oli koettu edistävän opiskelijoiden oppimista ja demotunneilla oli myös koettu olevan vaikutusta oppimiseen sekä työskentelyyn hankkeessa. Vastaavasti myös palautteen antaminen oli koettu hyödyllisenä ja sen ansiosta toimintaa oli kehitetty eteenpäin. Johtopäätöksenä demotunneilla on ollut opiskelijoiden oppimiselle merkitystä. Vastaavanlaisissa hankkeissa tämän kaltaista toiminnan kokeilua voisi olla enemmän, sillä se vaikuttaa edistävästi sekä työskentelyn laatuun että oppimiseen.

6.2 Opitun jakamista purkuseminaareissa

Purkuseminaarin vaikuttavuutta opiskelijoiden omiin oppimiskokemuksiin hanketyöskentelyssä pyrittiin selvittämään purkuseminaarin mielekkyyttä, luovien menetelmien käytön vaikutusta sekä teoriaan perehtyneisyyttä ja muiden opiskelijoiden kanssa vaihdettua palautetta tarkastelemalla. Jokaista purkuseminaarin edellä mainittua osa-aluetta käsiteltiin kyselyssä usealla erilaisella väittämällä. Yhteensä purkuseminaaria käsitteleviä väittämiä oli kyselylomakkeessa viisitoista (Liite 6).

Purkuseminaarin alkuperäinen tarkoitus oli tuoda opiskelijoiden oppimiskokemuksia esille ja havainnollistaa niitä luovien menetelmien avulla. Siten pyrittiin siihen, että jokaisen opiskelijan henkilökohtainen oppimiskokemus välittyisi elämyksellisesti myös muille opiskelijoille. Tässä hankeprojektissa vain kahden pienryhmän seminaariesitykset pitivät lopulta sisällään luovia menetelmiä siinä määrin, kuin oli alun perin tarkoitettu. Muiden pienryhmien esitykset painottuivat pitkälti PowerPoint-pohjiin ja suulliseen pohdintaan. Tähän oli todennäköisesti syynä purkuseminaarin epäselvä tai vaillinaiseksi jäänyt ohjeistus, jossa ei mahdollisesti tarpeeksi selkeästi painotettu luovien menetelmien käyttöä seminaariesityksissä (Liite 4). Toisaalta syynä voi olla myös se, etteivät opiskelijat olleet kokeneet luovia menetelmiä sopivaksi välineeksi havainnollistamisessa ja olivat siksi valinneet esitykseen toisenlaisia menetelmiä. Koska purkuseminaari ei käytännön toteutuksessa vastannut sisällöltään alkuperäistä suunnitelmaa luovien menetelmien osalta, ei purkuseminaarin luovien menetelmien käytöstä saatua tuloksiakaan voida kyseenalaistamatta juuri hyödyntää. Samalla voidaan nähdä luovien menetelmien puuttumisen vaikuttaneen myös muihin tarkasteltaviin purkuseminaarin osa-alueisiin, kuten mielekkyyteen, kokemukseen oppimisen edistämisestä sekä palautteen jakamiseen muiden opiskelijoiden kanssa. Purkuseminaarista saatua tuloksia tarkastellaan edellä mainitun mukaisesti eli ottaen huomioon sen, että purkuseminaari toteutui käytännössä erilaisena kuin alun perin oli tarkoitus.

Suurin osa vastaajista (55 prosenttia) oli kokenut purkuseminaarin sisällön mielekkääksi, ja heistä noin puolet (30 prosenttia) oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Loput (25 prosenttia) vastanneista olivat lähes tai täysin samaa mieltä, eikä kukaan vastaajista ollut väittämästä täysin eri mieltä. Purkuseminaarin sisältö oli siis koettu pääosin mielekkääksi, vaikkakaan pienryhmien esitysten sisältö ei vastannut alkuperäistä suunnitelmaa. Mielekkyyteen on voinut heikentävästi vaikuttaa juuri luovien menetelmien käytön vähäisyys ja toisaalta esitysten Power Point -painotteisuus. Esityksiä oli päivän aikana yhteensä kahdeksan ja ne olivat sisällöltään melko samankaltaisia, mikä ei oletettavasti ole ylläpitänyt mielenkiintoa siinä määrin, kuin olisi voinut toivoa. Toisaalta opiskelijoiden kokemusta mielekkyydestä ovat voineet lisätä vaikuttamismahdollisuudet oman esityksen ja näin ollen koko purkuseminaarin

rakentamiseen, jota voisi verrata teoreettisessa viitekehyksessä esiteltyyn motivaation yhteen ulottuvuuteen autonomiaan.

Yli puolet (52,5 prosenttia) vastaajista olivat kokeneet purkuseminaarin edistävän omaa oppimistaan hankkeessa. Heistä noin puolet (27,5 prosenttia) olivat jokseenkin samaa mieltä ja loput (25 prosenttia) lähes tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Lisäksi yli puolet vastaajista (55 prosenttia) oli kumonnut myös väitteen ”Purkuseminaarilla ei ollut merkittävää vaikutusta omaan oppimiseeni”. Vaikka esityksissä ei hyödynnetty luovia menetelmiä opiskelijoiden oppimisen ja kokemusten havainnollistamisessa, yhteistä kokemusten jakamista ja sen myötä vertaisopetusta kuitenkin tapahtui. Oman oppimisen jakamisen muille voidaan olettaa edistäneen myös muiden oppimista, jota teoreettisessa viitekehyksessä tarkasteltiin vertaisopetusta käsittelevässä luvussa.

Purkuseminaarin ei ollut itsessään merkittävästi koettu syventävän tai laajentavan hankkeessa jo aiemmin opittua. Neljännes vastaajista (25 prosenttia) vastasi väittämään ”Purkuseminaaari syvensi tai laajensi hankkeessa jo aiemmin oppimaani” siltä väliltä ja reilu viidennes (22,5 prosenttia) jokseenkin samaa mieltä. Loput vastaukset olivat jakautuneet melko tasaisesti välille lähes eri mieltä - täysin samaa mieltä. Vastausten hajaantunut jakauma voi johtua väittämän väljästä asettelusta, joka jättää hieman epäselväksi väittämän sisällön ja sen, mitä väittämällä tarkoitetaan. Toisaalta on myös mahdollista, että osa opiskelijoista on kokenut purkuseminaarin syventäneen omaa oppimistaan, kun taas toiset eivät ole saaneet tapahtuneesta vertaisopetuksesta toivottua hyötyä irti oman oppimisensa kannalta.

Luovien menetelmien käyttö purkuseminaarissa koettiin pääosin mielekkääksi ja havainnollistavaksi. Kahdeksan kymmenestä (80 prosenttia) koki luovat menetelmät mielekkäänä työskentelytapana ja yli puolet vastaajista (57,5 prosenttia) näki, että luovat menetelmät auttoivat havainnollistamaan omaa oppimiskokemusta muille opiskelijoille. Lisäksi myös yli puolet (60,0 prosenttia) vastaajista koki luovien menetelmien auttaneen muiden oppimiskokemuksen ymmärtämisessä. Suurin osa vastaajista (65,0 prosenttia) oli kumonnut myös väittämän ”Luovat menetelmät eivät olleet hyödyllisiä oppimiskokemuksen havainnollistamisessa”. Epäselvää voi olla sekin, mitä luovilla menetelmillä on tarkoitettu kyselyyn vastattaessa, sillä luovia menetelmiä, kuten musiikkia, draamaa tai taidetta, ei esityksissä juuri ollut. Toisaalta vastaukset voivat perustua vain yhteen purkuseminaarin esitykseen, jossa luovia menetelmiä käytettiin. Silloin tuloksia voidaan pitää jollain lailla relevantteina. Epävarmuuden vuoksi näiden tulosten perusteella ei voida kuitenkaan tehdä luotettavia johtopäätöksiä luovien menetelmien käytöstä purkuseminaarissa.

Opiskelijoiden pienryhmien oman teeman teoriaan perehtyneisyys jakoi hieman vastaajien mielipiteitä. Puolet vastaajista (50 prosenttia) koki perehtyneensä teoriaan hyvin ja osanneensa opettaa sen hyvin myös muulle ryhmälle. Loput (20 prosenttia) vastaajista olivat ainakin jossain määrin eri mieltä tai siltä väliltä (30 prosenttia) väittämän kanssa. Myös muiden ryhmien esitysten teoreettiset osuudet jakoivat mielipiteitä. Puolet vastaajista (50 prosenttia) oli kokenut muiden ryhmien teoreettiset osuudet monipuolisina ja oli kokenut myös oppineensa niistä paljon. Kuitenkin neljännes vastaajista (25 prosenttia) oli lähes eri mieltä tämän väittämän kanssa ja reilu viidennes (22,5 prosenttia) siltä väliltä eli ei osannut sanoa. Kolmannes vastaajista (32,5 prosenttia) koki muiden esitysten teorioiden jääneen hyvin pintapuoliseksi.

Hajanaisuus teoriaa käsittelevissä vastauksissa selittyy ainakin osittain purkuseminaarin vaillinaiseksi jääneellä ohjeistuksella (Liite 4). Tarkoitus oli, että purkuseminaarin esitykset pitäisivät sisällään havainnollistavan osuuden lisäksi myös kirjalliseen lähteeseen pohjautuvan teoriaosuuden, joka esiteltäisiin muulle ryhmälle kirjallisessa muodossa esimerkiksi PowerPointesityksenä. Esitysten teoreettiset osuudet olivat kuitenkin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta lähinnä oman toimijan tai muun vastaavan esittelyä - ei siis kirjalliseen lähdemateriaaliin pohjautuvia. Näin ollen opiskelijoille on voinut purkuseminaarissa jäädä epäselväksi teoriaosuuden tarkoitus tai se, mikä esityksissä ylipäättään on ollut sitä teoriaa, jota väittämät käsittelevät. Tutkimuksen kannalta mitään luotettavia johtopäätöksiä näiden vastausten pohjalta ei siis valitettavasti voida tehdä.

Yleisesti ottaen vastaajat olivat kokeneet saaneensa purkuseminaarissa hyödyllistä palautetta muilta opiskelijoilta. Yli puolet vastaajista (55 prosenttia) oli jokseenkin, lähes tai täysin samaa mieltä väittämästä ja vain kymmenen prosenttia vastaajista oli eri mieltä. Osa vastaajista (37,5 prosenttia) koki myös antaneensa palautetta muille opiskelijoille ja ryhmille, vaikkakin lähes yhtä suuri osa (35 prosenttia) koki, ettei ollut antanut palautetta. Palautteen antaminen muille oli kuitenkin pääosin koettu hyödyllisenä, sillä suurin osa vastaajista (60 prosenttia) oli väittämän vastausten perusteella kokenut sen hyödyllisenä. Palautteen antaminen ja saaminen voidaan nähdä myös mielipiteiden ja kokemusten vaihtamisena muiden opiskelijoiden kesken. Merkittävää tutkimuksen kannalta on, että saatu palaute sekä palautteen antaminen on koettu hyödyllisenä. Näin ollen voidaan siis katsoa, että palautteen jakamisen purkuseminaarissa on ainakin jossain määrin koettu edistävän opiskelijoiden oppimista.

Vastausten perusteella purkuseminaarissa oli myös herännyt uusia ajatuksia ja näkökulmia. Suurin osa vastaajista eli noin kaksi kolmesta (67,5 prosenttia) oli sitä mieltä, että purkuseminaarissa heräsi uusia ajatuksia ja näkökulmia, joista voi olla hyötyä tulevaisuuden hankkeissa ja opinnoissa. Vain 12,5 prosenttia oli väittämän kanssa eri mieltä ja viidennes (20 prosenttia) vastasi siltä väliltä. Nämä tulokset vahvistavat käsitystä siitä, että kokemusten jakaminen

muiden kanssa todella edistää yksittäisen opiskelijan oppimisprosessia herättämällä uusia ajatuksia sekä avaamalla uusia näkökulmia - syventämällä siis henkilökohtaista oppimiskokemusta.

6.3 Opetuksessa ja oppimisessä korostui yhteistoiminta

Ysiltä elämään -hankkeessa mukana olleiden opiskelijoiden oppimisen kannalta tässä opinnäytetyössä läpikäyty hankeprosessi on ollut monin tavoin oivallinen. Dialogisuus, yhteistoiminnallisuus, luovuus, innovatiivisuus ja monet niistä hienoista asioista, joita hanketyöskentely voi parhaimmillaan tuoda esiin ovat esiintyneet myös tässä hankeprojektissa. Opiskelijoille suoritettulla kyselyllä saadut vastaukset puolestaan osoittavat hankkeen aikana havainnoidun lisäksi opiskelijoiden omien kokemusten perusteella vastaavanlaisen hanketyöskentelyn hyödyllisyyden ja sen kiistattomat edut. Opiskelijoille tehdyssä kyselylomakkeessa oli yhteensä kahdeksan väittämää, jotka tiivistivät lomakkeen lopussa opiskelijoiden oppimiskokemukset koko hanketyöskentelyssä. Seuraavissa kappaleissa tarkastellaan syvällisemmin opetukseen ja oppimiseen liittyviä tutkimustuloksia.

Yhteinen kokemusten jakaminen muiden opiskelijoiden kanssa sekä demotunneilla että purkuseminaarissa oli koettu pääsääntöisesti hyödyllisenä hanketyöskentelyn kannalta. Jopa 37,5 prosenttia vastaajista koki yhteisten kokemusten jakamisen hyödyllisenä olemalla täysin samaa mieltä esitetyn väittämän kanssa. Reilut 40 prosenttia (42,5 prosenttia) oli väittämästä myös jokseenkin tai lähes samaa mieltä ja loppuviidennes jakaantui mielipiteiltään muiden vastausvaihtoehtojen kesken. Kukaan ei silti ollut väittämästä täysin eri mieltä. Yhteisen kokemusten jakamisen oli koettu myös edistävän opiskelijoiden omaa oppimista hankkeessa, sillä yhteensä jopa yli puolet (55 prosenttia) vastaajista oli lähes tai täysin samaa mieltä väittämästä ”Yhteinen kokemusten jakaminen muiden opiskelijoiden kanssa demotunneilla ja purkuseminaarissa edisti omaa oppimistani hankkeessa”. Lisäksi viidennes (20 prosenttia) oli väittämästä jokseenkin samaa mieltä ja loppuneljannes (25 prosenttia) jakaantui muiden vastausvaihtoehtojen, lukuun ottamatta täysin eri mieltä, kesken. Edellä mainituista vastaustuloksista voidaankin päätellä, että opiskelijoiden enemmistö oli sekä nähnyt kokemusten jakamisen hyödyllisenä että oppinut sen seurauksena jotain uutta.

Uusien näkökulmien syntyminen omaan toimintaan ja työskentelyyn voidaan myös rinnastaa edellä mainitun mukaan yhteiseen kokemusten jakamiseen. Puolet (50 prosenttia) vastaajista oli joko lähes tai täysin samaa mieltä siitä, että yhteinen kokemusten jakaminen antoi demotunneilla ja purkuseminaarissa uusia näkökulmia omaan toimintaan ja työskentelyyn. Neljännes (25 prosenttia) vastaajista oli puolestaan asiasta jokseenkin samaa mieltä ja loppuviidennes (20 prosenttia) vastaavasti jakaantui melko tasaisesti muihin vastausvaihtoehtoihin. Täy-

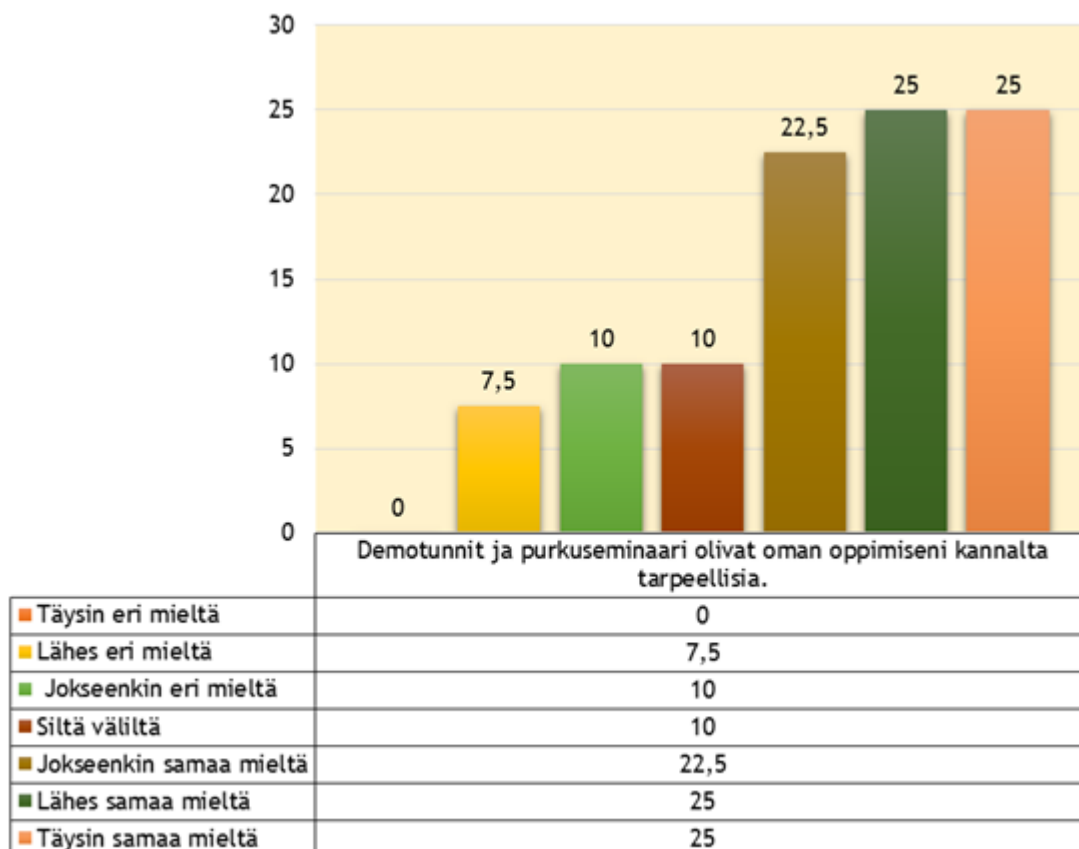
sin eri mieltä ei ollut jälleen kukaan vastanneista. Kun ajatellaan oppimista, liittyy siihen nimellisesti muun muassa uusien näkökumien kehittyminen. Ei siis ole väärin todeta, että vuorovaikutus, dialogisuus sekä luovuuden jakaminen ovat opiskelijoiden kokemusten perusteella edistäneet heidän oppimistaan.

Vastaajat olivat suurimmaksi osaksi eri mieltä väittämästä ”Yhteistä kokemusten jakamista ei merkittävästi tapahtunut demotunneilla ja purkuseminaarissa”. He siis toisin sanoen kokivat, että yhteistä kokemusten jakamista tapahtui merkittävästi demotunneilla ja purkuseminaarissa. Lähes puolet (47,5 prosenttia) oli väittämästä täysin eri mieltä ja 30 prosenttia puolestaan olivat lähes tai jokseenkin eri mieltä väittämän suhteen. 7,5 prosenttia valitsi vaihtoehdon siltä väliltä ja vain 15 prosenttia oli väittämästä jokseenkin, lähes tai täysin samaa mieltä. Monet vastaajat kokivat myös, että he olivat voineet jakaa demotunneilla tai purkuseminaarissa jotakin hankkeen aikana oppimaansa muille opiskelijoille. Lähes tai täysin samaa mieltä väittämästä oli yli 60 prosenttia (62,5 prosenttia) ja jokseenkin samaa mieltä 15 prosenttia. Noin viidennes (22,5 prosenttia) vastaajista valitsi jonkin muun vastausvaihtoehdon ja täysin eri mieltä ei ollut kukaan. Vaikka tutkimusongelman kannalta näiden kahden väittämän vastauksilla ei ole merkittävää tutkimuksellista arvoa, osoittavat ne kuitenkin yhdessä, että kokemusten jakamista on todella tapahtunut. Kuitenkin väittämässä tapahtuvaa rinnastamista sekä demotunteihin että purkuseminariin tulisi kyseenalaistaa, sillä ne ovat erillisiä oppimistilaisuuksia ja niihin liittyvät mielipiteet voivat olla jopa vastakkaisia. Tällöin vastaaja voi helpommin valita vastausvaihtoehdon siltä väliltä eivätkä tulokset ole muutoinkaan täysin valideja.

Yhteensä 80 prosenttia olivat jokseenkin (27,5 prosenttia), lähes (25 prosenttia) tai täysin samaa mieltä (27,5 prosenttia) väittämästä ”Opin muilta opiskelijoilta jotakin demotunneilla / purkuseminaarissa”. Merkittävänä tätä tutkimustulosta voidaan pitää siksi, että vastaajien enemmistön kohdalla eräänlaista yhteistoiminnallista oppimista tai vertaisopetusta on heidän oman kokemuksensa perusteella ainakin jossain määrin tapahtunut. Teoreettisessa viitekehyksessä puhuttiin vertaisopetuksesta, jossa keskitytään asian syvällisempään ymmärtämiseen keskustelun avulla. Voidaan ajatella, että opiskelijoiden omaan ajatteluun perustuva opettaminen helpottaa tiedon sisäistymistä vertaisten keskuudessa, sillä heidän osaamistasonsa on lähtökohtaisesti melko sama. Nämä tutkimustulokset osoittavatkin, että vertaisopetus ja yhdessä opitun jakaminen voivat edistää oppimista vastaavanlaisissa hankkeissa.

Väittämän ”Demotunnit ja purkuseminari olivat hankkeen onnistumisen kannalta tarpeellisia” kanssa täysin samaa mieltä olivat 30 prosenttia vastaajista eli lähes kolmannes, ja seuraavaksi suosituimpia vastausvaihtoehtoja olivat lähes samaa mieltä (20 prosenttia) sekä jokseenkin samaa mieltä (17,5 prosenttia) ja siltä väliltä (17,5 prosenttia). Lähes tai jokseenkin eri mieltä olivat yhteensä vain 15 prosenttia vastaajista, mutta kukaan ei ollut täysin eri

mieltä väittämän kanssa. Näiden vastauksien perusteella saatu opiskelijoiden kokemustieto demotuntien sekä vastaavanlaisen purkuseminaarin tarpeellisuudesta on hyödyllinen erityisesti sosiaalialan opintoja suunnitteleville. Vaikka hanketyöskentelyä on monenlaista, on opiskelijoiden kokemustieto kuitenkin ensisijaista, kun pyritään kehittämään hankkeita ja halutaan opiskelijoille lisää hankkeissa onnistumisen kokemuksia.

Kuvio 2: Demotunnit ja purkuseminaari olivat oman oppimiseni kannalta tarpeellisia.

Olivatko sitten demotunnit ja purkuseminaari opiskelijoiden oman oppimisen kannalta tarpeellisia (Kuvio 2)? Suurin vastaus kysymykseen tulee opiskelijoita itseltään ja heidän omasta kokemuspohjastaan. Puolet (50 prosenttia) vastaajista oli lähes tai täysin samaa mieltä siitä, että demotunnit ja purkuseminaari todella olivat heidän oman oppimisensa kannalta tarpeellisia ja reilu viidennes (22,5 prosenttia) oli asiasta jokseenkin samaa mieltä. Kymmenen prosenttia oli valinnut vastausvaihtoehdon siltä väliltä ja loput (17,5 prosenttia) olivat asiasta lähes tai jokseenkin eri mieltä. Enemmistö vastaajista on siis kokenut tässä hankeprojektissa toteutetut demotunnit sekä purkuseminaarin ainakin jokseenkin tarpeelliseksi oppimisensa kannalta, mikä osoittaa niiden hyödyllisyyden myös vastaisuudessa. Kuitenkaan täysin luotettava tulos ei varmasti ole purkuseminaarin suhteen. Myöhemmin keskeisimpiä tuloksia kerrattaessa ja johtopäätöksiä tehtäessä kahdesta kyselylomakkeen avoimesta kysymyksestä selviää

tarkemmin, ettei purkuseminaaria välttämättä oltu koettu yhtä tarpeelliseksi kuin demotunteja.

Mitään kovin suuria johtopäätöksiä nyt tarkastelluista tutkimustuloksista ei voida tehdä, mutta ne ovat silti oivallista tausta- ja esitutkimusta Laurean hanketyöskentelyn kehittämiseen. Juuri tarkasteltujen vastausten perusteella yhdessä opitun jakamista on todella tapahtunut ja se on ainakin osittain tutkimustulosten perusteella edistänyt opiskelijoiden yksilöllisiä oppimisprosesseja. Vaikka tämä tutkimusaineisto on liian vähäinen kertomaan, missä laajuudessa oppimista on tapahtunut, on tässä opinnäytetyössä kokemusperäisesti saatu tieto jo itsessään arvokasta ja kertoo tämän kyseisen hankkeen onnistumisesta.

7 Pohdinta - työn ja oman oppimisen arviointi

Arviointi auttaa kehittämään sitä, mikä ei ole toiminut, ja palkitsee siitä, missä on onnistuttu. Kun halutaan oppia jotain itsestä tai muista, on reflektointi erityisesti sosiaalialalla merkittävä arvioinnin työkalu. Refleктоimalla heijastetaan omia ajatuksia muiden kanssa ja opitaan usein lisää siitä, mitä käytännössä on jäänyt huomaamatta. Yksilöllisesti itsereflektoinnilla voidaan vastaavasti kehittyä ammatillisella tasolla ja nähdä kirkkaammassa valossa sekä oman toiminnan vahvuudet että sen kehittämiskohdat. Arvioinnilla on siis monia ulottuvuuksia eikä se siksi ole ikinä täysin turhaa tai tarpeetonta.

Arviointi ja reflektointi on nähty koko tässä opinnäytetyöprosessissa toteutetun hanketyöskentelyn aikana merkittävänä osana sekä sosionomiopiskelijoiden että vetäjien ja toimijoiden oppimisprosessia. Varsinkin oppimisen kannalta on tärkeää jakaa opittua myös muille ja antaa sekä myönteistä että rakentavaa palautetta asiasta riippumatta. Yhteenvedona seuraavissa luvuissa avataan opinnäytetyön kokonaisuutta arvioimalla paitsi keskeisimpiä tutkimustuloksia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä myös itse työskentelyä sekä opinnäytetyöntekijöiden omaa oppimista.

7.1 Tutkimuksen keskeiset tulokset ja johtopäätökset

Tulosten tarkastelussa ilmeni myönteisiä tuloksia tutkimusongelman kannalta. Hypoteesissa oletettiin yhteistoiminnallisten menetelmien käytön lisäämisen edistävän opiskelijoiden syvällisempää oppimista hankeprosessin aikana. Sen vuoksi hanketyöskentelyn painopiste siirrettiin kirjallisen raportoinnin sijasta yhteistoiminnallisuuteen ja luovuuteen sekä opitun jakamiseen yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Seuraavassa tehdään johtopäätöksiä keskeisimpien tulosten perusteella syventämällä jo saatuja tietoja kyselylomakkeen avoimien kysymysten vastausten perusteella.

Kyselylomakkeen lopussa oli kaksi avointa kysymystä, joista ensimmäisessä kysyttiin ”Oliko jokin hankkeessa oppimisesi kannalta täysin turhaa?” ja toisessa ”Mikä erityisesti edisti oppimistasi tässä hankkeessa?”. Avoimiin kysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista, mutta silti ilahduttavan moni oli vastannut niihin jotain. Kysymyksillä pyrittiin saamaan määrällisen tutkimuksen aineistoon jonkin verran laadullista arvoa. Kuitenkin vain toinen kysymyksistä oli siinä määrin hyvin muotoiltu, että vastauksista saatiin enemmän materiaalia analysoitavaksi.

Ensimmäisen kysymyksen osittainen ongelma oli kysymyksenasettelu, joka johdattelee vastaamaan pelkästään kyllä tai ei. Siitä huolimatta vastauksissa oli variaatiota ja niistä voidaan päätellä muutakin kuin vain, oliko jokin oppimisen kannalta täysin turhaa vai ei. Ensimmäiseen avoimeen kysymykseen oli vastannut puolet (50 prosenttia) kaikista kyselyyn vastanneista eli yhteensä 20 opiskelijaa ja vastaavasti heistä puolet (25 prosenttia) koki, ettei mikään ollut heidän hankkeessa oppimisensa kannalta täysin turhaa. Eräs vastaaja oli todennut lomakkeessaan, että ”mikään ei ollut täysin turhaa, kaikesta sai edes vähän irti. Purkuseminaari oli mielenkiintoinen, mutta välillä muiden ryhmien esitysten seuraaminen oli hyvinkin puuduttavaa kun ryhmiä oli niin monta. Väliin oli mukava saada jotain toimintaa”. Edellä mainittu kommentti viittaa juuri siihen, mitä tutkimuksessa on haluttu osoittaa eli pelkän teorian ja luennoinnin sijasta yhteistoiminnallisuus motivoi keskittymään paremmin opittuun asiaan. Kuten aiemmin on jo mainittu, valitettavan aikataulullisen muutoksen seurauksena purkuseminaarin aikataulua jouduttiin tiivistämään yhdestä ja puolesta päivästä vain yhteen päivään, joten luonnollisesti aikataulu oli tiukka ja liian monta ryhmää jouduttiin mahdollistamaan samalle päivälle. Aikataulumuutoksen tullessa esille paria viikkoa ennen purkuseminaaripäivää mitään ei kuitenkaan ollut enää tehtävissä lisääjän saamiseksi, joten purkuseminaarin anti ei vain valitettavasti ollut välttämättä paras mahdollinen tai ainakaan suunnitellun mukainen.

Jokainen niistä (25 prosenttia), jotka olivat sitä mieltä, että jokin oli ollut hankkeessa oppimisen kannalta täysin turhaa, avasi kuitenkin ajatuksiaan tai kehitysehdotuksiaan vastauksissaan. Kuten edellä tuli ilmi, purkuseminaari ei toteutunut suunnitellun mukaan, joten luultavasti siksi kyseiset opiskelijat kokivat purkuseminaarin tarpeettomaksi tai totesivat, että sitä tulisi kehittää jollain tavoin. Useimpien mielestä purkuseminaari oli raskas ja esitykset liian pitkiä. Jotkut myös toivat esiin, että demotunneista oli enemmän hyötyä kuin purkuseminaarista.

Jos purkuseminaari olisi voitu toteuttaa ajankäytöllisesti alkuperäisen suunnitelman mukaan, olisi se ollut kestoiltaan puolitoista päivää eli kaksipäiväinen. Toisaalta myös purkuseminariesitysten ohjeistusta olisi voinut muuttaa siten, että esityksistä olisi tullut mielenkiintoisempia, jolloin opiskelijoiden keskittyminen seminaarissa olisi mahdollisesti helpottunut. Purkuseminaarin esitysten ohjeistuksessa (Liite 4) oli korostettu luovien menetelmien käyttöä, jota kuitenkin seminaarissa toteutetuissa esityksissä ei juurikaan ollut. Syynä esitysten luovan

otteen puuttumiseen saattaa olla esimerkiksi se, että opintojaksojen päätyminen yhtä aikaa opintasuoritteineen sekä tentteineen aiheuttaa opiskelijoille useimmiten stressiä ja sen ohella esitysten tekemiseen käytettävä aika oli mahdollisesti varsin vähäistä. Johtopäätöksenä ensimmäisestä avoimesta kysymyksestä voisi tehdä sen, että purkuseminaarin ohjeistus oli ehkä ymmärretty syystä tai toisesta väärin ja ajankäytöllisten ongelmien seurauksena purkuseminaaripäivä koettiin valitettavan raskaana.

Oppimisen ulottuvuudet	Yhteistoiminnallisuus; ryhmätyöskentely	Dialogisuus; reflektointi	Luovuus; vertaisopetus
Opiskelijoiden vastauksia	Hyvä ryhmähenki oman luokan sekä oman ryhmän kesken.	Muiden ryhmän jäsenten ideointi, tuki ja kannustus.	Demotunnit, isossa ryhmässä työskentely.
	Ryhmätoiminta. Käytännön työskentely sekä ryhmätyö.	Muiden ajatusten kuuleminen ja muiden kommentit omaan esitykseen.	Hyvä ryhmä jolta sai ideoita kun omat lopuivat!
	Pääsin tekemään ryhmän kanssa toteutusta vapaasti. Se lisäsi motivaatiota ja mielenkiintoa hanketta kohtaan.	Avoin keskustelu ja kokemusten reflektointi ryhmän jäsenten kesken. Ajatusten jakaminen muiden kanssa.	Oppimistani edisti mahdollisuus keskittyä täydellä teholla toimintaan, sillä kirjallinen osuus hankkeeseen liittyen oli vähäinen.
	Kaikenlainen yhteistyö. Sekä työelämän edustajan, että muiden ryhmäläisten ja luokkalaisten kanssa.	Yhteisten kokemusten jakaminen muiden hankeryhmien kanssa täydensi oppimaani paljon.	Jälkipuinti ja purkamisen olivat todella hyödyllistä. Siinä näki että mikä toimi ja mikä ei.

Taulukko 1: Mikä erityisesti edisti oppimistani hankkeessa?

Toiseen avoimeen kysymykseen oli vastannut yhtä monta opiskelijaa kuin ensimmäiseen eli puolet (50 prosenttia) kaikista kyselyyn vastanneista. Kun kysyttiin, mikä erityisesti edisti

opiskelijoiden oppimista tässä hankkeessa, saatiin tutkimuskysymyksen kannalta oivallisia vastauksia. Useassa vastauksessa nousi esiin yhteistoiminnallisuutta, dialogisuutta sekä ryhmätyöskentelyn vahvuuksia. Lisäksi puhuttiin rohkeuden kasvamisesta ja asenteen merkityksestä. Edellä tarkastellaan opiskelijoiden vastauksia toiseen avoimeen kysymykseen taulukoinnin avulla (Taulukko 1). Taulukko kertoo toisen avoimen kysymyksen eräiden vastausten perusteella, että erilaisia aiemmin viitekehyksessä käsiteltyjä oppimisen ulottuvuuksia on saavutettu hankeprojektin aikana. Toki taulukosta ei voida tehdä johtopäätöksiä siitä, että kaikki olisivat samaa mieltä vastauksesta tutkimusongelmaan. Kaikki eivät siis välttämättä koe yhteistoiminnallisuuden edistävän oppimistaan, mutta ainakin monet ovat kokeneet nämä yhteistoiminnallisuuteen liittyvät oppimisen ulottuvuudet keskeisinä oppimisensa kannalta.

Yhteenvetona tutkimuksen keskeisimmistä tuloksista ja johtopäätöksistä voisi päätellä, että kokonaisuudessaan yhteistoiminnallisten menetelmien käyttö on edistänyt opiskelijoiden oppimista tässä hankeprojektissa. Vaikka purkuseminaari ei toteutunut suunnitellun mukaisesti ja oli siksi opiskelijoiden oppimiskokemuksien kannalta osittain pettymys, kokivat monet kuitenkin saaneensa demotuntien annista ja sisällöstä paljon irti. Kaiken kaikkiaan yhteistoiminnallisuuden ja ryhmätyöskentelyn merkitys näkyi opiskelijoiden vastauksissa sekä strukturoituihin että avoimiin kysymyksiin, minkä lisäksi luovien menetelmien käyttö oli pääsääntöisesti koettu mielekkäänä työskentelytapana. Tämän Ysiltä elämään -hankeprojektin valossa yhteistoiminnallisuuden sekä luovuuden lisääminen hanketyöskentelyyn edistää siis opiskelijoiden myönteisiä oppimiskokemuksia ja on siten suositeltava keino hyödynnettäväksi erilaisissa opintokokonaisuuksissa myös tulevaisuudessa.

7.2 Oppimisprosessi - noviisista projektinvetäjäksi

Lähtökohtaisesti kumpikaan opinnäytetyöntekijöistä ei ollut aiemmin toiminut projektinvetäjänä tämän tyyppisessä projektissa. Opinnäytetyöprojektin sekä hankeprosessin seurauksena projektinvetäjiksi kasvettiin kuitenkin hanketyöskentelyn lomassa. Itsessään on kiinnostavaa, miten paljon erilaisia tilanteita ja vaiheita hanke voikaan pitää sisällään. Hanketyöskentelyssä joutuu usein yllättäviin tilanteisiin, kun asiat eivät mene suunnitellun mukaisesti, vaan odottamattomat tilanteet muuttavat tapahtumien kulkua. Ei ole väärin todeta, että hanketyöskentelyssä oppii mukautumaan, sietämään epävarmuutta sekä soveltamaan aiempia suunnitelmia. Siksi onkin tärkeää, että suunnitteluvaihe on hyvin toteutettu ja suunnitelma pitää sisällään hanketoiminnan kannalta oleelliset tiedot.

Erilaisia resursseja, kuten rahaa on pääsääntöisesti saatavissa lisää, mutta aika on aina rajallista. Aikatauluttaminen nousikin keskeiseksi haasteeksi myös tässä hankkeessa työskentelyn eri vaiheissa. Vaikka hankkeen aikataulut oli pääpiirteissään suunniteltu hyvin, tuli niihin siitä

huolimatta muutoksia eikä ajankäytöllisten asioiden selvittäminen ollut aina kovinkaan helppoa. Siitä huolimatta, kun ottaa huomioon, että projektinvetäjien lisäksi hankkeessa työskenteli yhdeksän eri toimijaa useine työntekijöineen sekä viisikymmentäkolme sosionomiopiskelijaa, hanke sujui ajankäytöllisesti erittäin hyvin.

Opinnäytetyön alussa määriteltiin erilaisia oppimistavoitteita myös opinnäytetyöntekijöiden ammatillisen kasvun kannalta. Tavoitteissa puhuttiin muun muassa opinnäytetyöntekijöiden johtavan työotteen harjoittamisesta sekä muuttuvissa olosuhteissa selviytymisestä ja itseluottamuksen kasvamisesta. Luonnollisestikaan opiskelujen loppuvaiheessa olevat opiskelijat ja tässä tapauksessa samassa tilanteessa olevat opinnäytetyöntekijät eivät voi sanoa, että hallitsivat täysin johtavan työotteen, mutta varmasti johtotehtävien hoitaminen luonnistuisi tämän hankeprosessin jälkeen huomattavasti paremmin kuin ennen sitä. Muuttuvissa tilanteissa toimiminen ja haastavista tilanteista selviytyminen puolestaan on kasvattanut opinnäytetyöntekijöiden itseluottamusta ja antanut myös myönteisiä oppimiskokemuksia.

7.3 Loppusanat

Laurean hanketyöskentelyä pyrittiin kehittämään tutkimalla, miten opiskelijat kokivat oppimisensa kannalta yhteistoiminnalliset ja luovat menetelmät osana hankeprosessin kokonaisuutta. Laurean hanketyöskentelyn sekä hankkeissa oppimisen kehittäminen on yksi opinnäytetyön päätavoitteista, joten tutkimalla hankkeessa mukana olleiden opiskelijoiden mielipiteitä suhteessa heidän omaan oppimiseensa voitiin saada arvokasta tietoa kehittämisen kannalta. Hanketyöskentelyn toimivuuden sekä onnistumisen seurauksena ”Dialogisuus, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus” -opintojaksosta vastaavat lehtorit linkittävät Ysiltä elämään -tapahtuman opintojaksoon myös tulevana vuosina. Voidaankin todeta, että tällä opinnäytetyöllä saatiin aikaiseksi opintokokonaisuus, josta hyötyvät paitsi Laurea ja sen opiskelijat myös Hyvinkään Nuorisopalvelut saadessaan luovasti ajattelevia opiskelijoita Ysiltä elämään -työryhmään.

Jälkeenpäin voi aina miettiä, mitä olisi voitu tehdä toisin. Ehkä aikaa olisi voinut olla enemmän ja toisaalta työn tutkimuksellinen osuus olisi voinut olla harkitummin työstetty. Opinnäytetyöntekijät näkivät kuitenkin itse hankeprojektin ja siinä työskentelyn niin tärkeänä, että se saattoi osittain viedä aikaa myös tutkimukselliselta osuudelta. Tutkimusmenetelmänä kyselyt ovat erittäin oivallinen keino tutkia vastaajien mielipiteitä. Määrällisten vastausten alle voi kuitenkin hukkoa arvokasta laadullista tietoa, jonka tutkiminen olisi voinut olla myös tässä tutkimuksessa hyödyllistä.

Vaikka saatujen tutkimustulosten perusteella ei voida tehdä laajoja yleistyksiä, ovat tulokset yleistettävissä kuitenkin tähän kyseiseen hankkeeseen ja työskentelyyn sen eri vaiheissa. Hankeprojekti antoi varmasti kaikille mukana olleille unohtumattomia elämyksiä, ja mikä tärkeintä - mielekkäitä oppimiskokemuksia. Lopuksi on todettava, että ilman oikeaa asennetta ja tehokasta työryhmää Ysiltä elämään -hankeprojekti ei olisi onnistunut niin hyvin kuin nyt. Asenne ratkaisee, joten innostaminen sekä yhteistoiminnallisuus todellakin kannattavat!

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Aalto-Setälä, P. & Saarinen, M. 2014. Innostus. Myötämanipuloinnin aakkoset. Helsinki: Talentum.

Collin, K., Paloniemi, S., Rasku-Puttonen, H. & Tynjälä, P. (toim.) 2010. Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus. Jaettu luovuus. Helsinki: WSOYpro Oy.

Heinonen, S., Klingberg, R. & Pentti, P. 2012. Kaikkien aivot käyttöön. 2. painos. Helsinki: Sanoma.

Järvilehto, L. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jääskelä, P., Klemola, U., Lerkkanen, M.-K., Poikkeus, A.-M., Rasku-Puttonen, H. & Eteläpelto, A. (toim.) 2013. Yhdessä parempaa pedagogiikkaa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kauppila, R. A. 2011. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kettunen, S. 2009. Onnistu projektissa. 2. painos. Helsinki: WSOY.

Kukkonen, M. & Tiili, I. 2014. LbD-toimintamalli osana opiskelijan ammatillista kasvua; esimerkkinä Laurea Leppävaara. Leppävaara: Laurea ammattikorkeakoulu.

Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Siven, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.

Ruuska, K. 2008. Pidä projekti hallinnassa. Suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. 7. painos. Helsinki: Talentum.

Sahlberg, P. & Sharan, S. 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell.

Salakari, H. 2009. Toiminta ja oppiminen - koulutuksen kehittämisen tulevaisuuden suuntaviivoja ja menetelmiä. Helsinki: Eduskills Consulting.

Saloviita, T. 2006. Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vehkaperä, U., Pirilä, K. & Roivas, M. (toim.) 2013. Innostu ja innovoi. Käsikirja innovaatio- ja projektiopintoihin. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu.

Sähköiset lähteet

Opinto-opas. 2015. SoleOps. Ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus, nuorten koulutus. Laurea Hyvinkää. Sosionomikoulutus. SSB215KN. Opetussuunnitelma. Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus R0030. Viitattu 19.3.2015.
<https://soleops.laurea.fi/opsnet/dis/fi/welcome/nop>

Kuvat

Kuva 1: Ysiltä elämään -tapahtuman toimijoiden organisaatiokaavio.....	10
Kuva 2: Toimintaa TE-toimiston pisteellä	12
Kuva 3: Kuvakortteja harrastuksista Liikuntapalveluiden pisteellä	13
Kuva 4: Luovien menetelmien hyödyntämistä opiskelijoiden toiminnassa	16
Kuva 5: Projektin piirteitä (Ruuska 2008, 19-20).....	21
Kuva 6: Toiminnan kokeilua demotunneilla	27
Kuva 7: Seurakunnan pisteen toiminnan kokeilua demotunneilla	30
Kuva 8: Pisteiden toiminnan kokeilua demotunneilla	32

Kuviot

Kuvio 1: Demotunnit edistivät omaa oppimistani hankkeessa.	39
Kuvio 2: Demotunnit ja purkuseminaari olivat oman oppimiseni kannalta tarpeellisia.	48

Taulukot

Taulukko 1: Mikä erityisesti edisti oppimistani hankkeessa?	51
---	----

Liitteet

Liite 1: Ysiltä elämään palaveri 20.1.2015	60
Liite 2: Yleisohjeistus	62
Liite 3: Ysiltä elämään palaveri 25.2.2015	63
Liite 4: Purkuseminaarin ohjeistus.....	65
Liite 5: Hanketyöskentelyn arviointikriteerit	66
Liite 6: E-lomake.....	67
Liite 7: Demotuntien ohjeistus	71

Liite 1: Ysiltä elämään palaveri 20.1.2015

Ysiltä elämään palaveri 20.1.2015

Nuorisotalo Silta

Nupa Salla Hyvönen, Nupa Tiina Puusniekka, Nupa Ahti Herttua, SRK Nina Lauren, HNAY Mira Eriksson, Sankarit Jarno Saarinen, Lipa Sami Katko, Laurea Elsa Taskinen, Laurea Siiri Laurila, Nuorisoasema Niina Troberg, Hraks Miia Raussi, HNAY-harjoittelija Jonna Hatakka, TE-toimisto Sari Lehtikainen, SRK Satu Ryttilähti

Ysiltä elämään tapahtuma: **2.-3.3.2015 Hyvinkääsalissa**

Jussi Kukkolalta terveisiä, että äänestysrasti onnistuu tapahtumassa.

Velkaneuvonta ei tänä vuonna osallistu, koska resurssit eivät anna periksi ja kohderyhmä ei ole ihan oikea.

Sisällytetään Laurean opiskelijoiden Elsan ja Siirin opinnäytetyö Ysiltä elämään päivään:

- Kehittävät Laurean hanketyöskentelyä
- Toiveena on, että opiskelijat pääsevät myös suunnittelemaan tapahtumaa ja rasteja
- 40 opiskelijaa jaetaan pienryhmiin ja jaetaan rasteille ja muihin tehtäviin
- Elsa ja Siiri jakavat pienryhmät ja ryhmät ottavat itse yhteyttä toimijoihin viikolla 6.

Sankarit eivät valitettavasti pääse osallistumaan tapahtumapäiviin. Sankareiden rastin tilalle tulee Lauren oma opiskelijoiden rasti, aiheena opiskelu, rahankäyttö ja yleinen elämänhallinta. Rastin aihe tarkentuu vielä, kun opiskelijat pääsevät suunnittelemaan.

HNAYn harjoittelija Jonna Hatakka on tehnyt linkkipankkia tärkeistä linkeistä, jota voi jakaa kouluille/opeetajille/oppilaille tapahtumassa.

Pisteet:

1. HNAY: asuntohakemus, vuokrasopimus, oletko valmis muuttamaan – testi
2. Seurakunta: Missä kaikissa elämänvaiheissa seurakunta on mukana –korttitehtävä.
3. Laurea: opiskelijoiden oma rasti; opiskelu, rahankäyttö, elämänhallinta
4. Nuorisoasema: mielenterveystyö/päihteet
5. TE-toimisto: sähköiset palvelut, työnhaku

6. Lipa: Jatkuvuutta liikuntaan, kun vapaa-aika ja harrastukset vähenee, terveelliset elämäntavat
7. Hraks: etsivät työ ja työpajat
8. Nuorisovaltuusto: äänestyspiste
9. + Nuorisopalveluiden ”katutyö” + ryhmiinjako, aikataulut, yhteydet koululle, narikka, aloitus, ohjeistus, lopetus, kuulutukset, infot toimijoille, kartta. Pelimaailma – elämän pelikortit.

Kaikille toimijoille sopii, että opiskelijat ottavat heihin yhteyttä ja opiskelijat pääsevät mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan rastia.

Ryhmäkoko tulee olemaan n. 16 oppilasta/ryhmä

Oppilasmäärät:

Pohjis 128
Härkis 70
Martinkulma 19
Puolimatka 62
Tapis 64
Vehkoja 90
Hakalanpolku 8

Aikataulu ja koulujen jaot lähetetään mahdollisimman pian!

Liite 2: Yleisohjeistus

MITÄ TEHDÄÄN?

- Jakaudutaan 5 hengen pienryhmiin toimijoiden mukaan (8 ryhmää)
- Pienryhmässä suunnitellaan toiminnallinen piste tapahtumapäivään yhdessä valitun toimijan kanssa
- Yhteydenotot toimijoihin mahdollisimman pian (vko 6 aikana)
- Pisteiden toiminnallinen kesto 10+5min
- Perehdytään oman pisteen teemaan -> mihin teoreettiseen taustaan kytkeytyy?
- Valmiit tai lähes valmiit pisteet esitellään muulle ryhmälle demotunneilla 17.2. & 24.2., jonka jälkeen ne viimeistellään tapahtumapäivään
- Tapahtumapäivässä ollaan mukana pisteen toiminnassa, ohjataan nuoria sekä tarvittaessa avustetaan muita toimijoita

Liite 3: Ysiltä elämään palaveri 25.2.2015

Ysiltä elämään palaveri 25.2.2015 Sillassa

Nupa Salla Hyvönen, Ahti Herttua, Roni Nukarinen, Hanna-Leena Viitala, srk Satu Rytilahti, Laure Olli Verkama, Siiri Laurila, Elsa Taskinen, Mira Korpela, Hyria Sanni Huovinen, Hraks Maiju Paajanen, Hnay Aino Tuovila, Te-toimisto Sari Lehikoinen

Olli Laureasta ja Nuorisopalveluiden ryhmä:

- ovimiehet ohjaavat oppilaat naulakoille ja jakavat värikoodit
- Ala-aulassa ryhmäkohtaiset kyltit, joiden alle oppilaat kokoontuvat värikoodeittain.
- rastit on numeroitu ja kiertojärjestys on 1-2-3-...-8-1-2-...
- vapaaehtoisia jaettu ohjaamaan ryhmiä rastilta toiselle
- äänimerkki tarkoittaa, että on vielä minuutti aikaa lopetella ja aloittaa siirtyminen
- karttoja mistä näkee rastien paikat ja ajat ja värikoodit
- jokaisen ryhmän mukana kulkee yksi Laurean opiskelija
- yleismies on varalla ja ohjaa eksyneitä/karkailijoita

Aloitutus

- Hyvinkääsaliin pääsee valmistelemaan rastia klo 07.00->
- **Toimijoiden tarkastustapaaminen molempina aamuina klo 8.30 ala-aulassa**
- Opettajia on ohjeistettu saapumaan oppilaiden kanssa ajoissa paikalle; 8.45 ja 12.15
- Rastit aloitetaan viimeistään 9.10 ja 12.40

Opettajien kahvi ja palaute klo 10-> ja klo 13.30 ala-aulassa

Päätös

- kokoontuminen koulukylttien alle oman opettajan luo. Opettaja ohjeistaa oppilaat matkaan.
- Toisena päivänä, 3.3. oppilaiden lähdettyä voi oman rastin purkaa ja toimittaa pöydät, ym. tavarat paikoilleen. Emme sopineet tapaamista/lopetuspalaveria paikan päälle, mutta Salla lähtee paikalta viimeisenä ja hihasta saa tulla vetäisemään!

Palaute

- **Palautepalaveri koko tapahtumasta kaikkien toimijoiden kesken 6.3. klo 14 Kirkolla**
(isot keltaiset ovat, kirkon takana matalassa rakennuksessa)

Rastit

- Seurakunta: etsitään eri elämän tilanteita, joissa seurakunta on mukana nuoren elämässä, arjessa ja juhlassa
- Laurea: tutustutaan jatko-opintoihin ja raha-asioihin. Jatko-opintopaikkoina esitellään Laurea ja Hyria.
- Hraks: video nuoren tilanteesta, jonka pohjalta kysymyksiä ja keskustelua + Instagram-kilpailu.
- Te-toimisto: tietoa työstä ja koulutuksesta; mobiilipalvelun esittely; kaikki voivat ladata sovelluksen puhelimeen
- Hnay: uuden asunnon kanssa huomioon otettavia asioita; asuntohakemus, vuokrasopimusvaihtoehtoja, sisustus, jne. Instagram-kuvat yksiön sisustamisesta.
- Nuorisoasema: esillä tavaraa, joista kootaan oman elämän merkityksellisiä asioita. Tavarosta otetaan kuvia, joita voidaan jakaa Facebookissa Nuorisoaseman omilla sivuilla – palkinto luvassa
- Liikuntapalvelut: oppilaat valitsevat kortteja harrastuksistaan ja toiveistaan. Samalla sivutaan unta ja terveellisiä elämäntapoja.
- Nuorisovaltuusto: tietovisa kunnan päätöksenteosta.

Liite 4: Purkuseminaarin ohjeistus

PURKUSEMINAARI

- Mitä opin?
- Missä onnistuin? Mitä tekisin nyt toisin?
- Miten hankeprosessi sujui kokonaisuutena?
- Mitä haluaisin opettaa/jakaa muulle ryhmälle?
- Kuinka yhteistyö sujui?
- Mitä erityisesti jäi mieleen?

- Esityksessä painotus luovuudessa, innovatiivisuudessa -> havainnollistaminen tärkeää!
 - Keinoina voi käyttää esim. videointia, valokuvausta, draamaa, musiikkia ... mitä ikinä keksittekään ☺
- Lisäksi tiivistetty teoreettinen osuus omasta teemasta, esim. PowerPoint-esityksenä -> palautetaan Optimaan pari päivää ennen esitystä
- Esityksen (havainnollistaminen + teoria) kesto n. 45min

Liite 5: Hanketyöskentelyn arviointikriteerit

HANKKEEN (3op) ARVIOINTI

Hanke arvioidaan asteikolla 1-5. Jokainen ryhmä saa lyhyen suullisen arvioinnin loppuseminaarissa esityksen päätteeksi sekä lisäksi kirjallisen palautteen sähköpostitse 31.3.2015 mennessä.

Arviointikriteerit:

4-5

- ryhmän toiminnan tuotokset (toiminta hanketapahtumassa ja purkuseminaarin esitys) osoittavat innovatiivista asennetta sekä paneutumista työhön ja niissä on käytetty onnistuneesti luovuutta ja kekseliäisyyttä
- ryhmä on esitellyt toimintansa demotunneilla sekä purkuseminaarissa luovia menetelmiä hyödyntäen ja muita aktiivisesti osallistaen
- ryhmä on ollut motivoitunut hankkeeseen, kiinnostunut kehittämään toimintaansa muiden palautteen pohjalta sekä antanut palautetta myös muille ryhmille auttaen näin heitä kehittämään toimintaansa
- ryhmä on toiminut hanketapahtumassa aktiivisesti ja tapahtuman päämääriä edistävästi sekä soveltanut toimintaansa mahdollisten muutosten mukaan
- ryhmä on työskennellyt oma-aloitteisesti ja motivoituneesti koko hankkeen ajan sekä panostanut toimintaan ja yhteistyöhön toimijan kanssa
- ryhmä on osallistunut aktiivisesti toimintaan kaikilla lähiopetustunneilla (lukuun ottamatta erikseen sovittuja poissaoloja)

3

- ryhmä on suunnitellut ja toteuttanut toimintansa hanketapahtumassa ohjeistuksen mukaisesti ja toiminnan tuotokset osoittavat paneutumista työhön
- ryhmä on esitellyt toimintansa demotunneilla sekä purkuseminaarissa luovia menetelmiä hyödyntäen
- ryhmä on toiminut hanketapahtumassa aktiivisesti ja tapahtuman päämääriä edistävästi sekä tehnyt onnistuneesti yhteistyötä toimijan kanssa koko hankkeen ajan
- ryhmä on ottanut vastuuta jäsentensä oppimisesta ja opitun jakamisesta muille
- ryhmä on osallistunut toimintaan kaikilla lähiopetustunneilla (lukuun ottamatta erikseen sovittuja poissaoloja)

1-2

- ryhmä on suunnitellut ja toteuttanut toimintansa hanketapahtumassa ohjeistuksen mukaisesti
- ryhmä on esitellyt toimintansa demotunneilla sekä purkuseminaaareissa
- ryhmä on tehnyt hankkeen aikana yhteistyötä toimijan kanssa
- ryhmä on osallistunut hanketapahtumaan ja ollut läsnä lähiopetustunneista (lukuun ottamatta erikseen sovittuja poissaoloja)

Liite 6: E-lomake

E-lomake - Ysiltä elämään 2015 - kyselylomake

Page 1 of 1

Ysiltä elämään 2015 - kyselylomake

Tämä kysely koskee Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus –opintojaksoon (R0030) kuuluvaa hanketta, jossa toteutettiin Ysiltä elämään –tapahtuma yhdessä muiden hankkeen toimijoiden kanssa. Kysely keskittyy erityisesti hankkeeseen sisältyviin demotunteihin sekä purkuseminaariin.

Pyrithän antamaan joka kohdassa parhaan mahdollisen arvosian, kuinka koet asian keskimäärin toteutuneen. Arvioi kutakin väittämää asteikolla, jossa 1=Täysin eri mieltä, 4=Siltä välillä ja 7=Täysin samaa mieltä. Vastaathan väittämiin klikkaamalla oikeaksi katsomaasi vastausta tai kirjoittamalla vastauksesi sille varatulle viivalle. Kiitos!

Kysely on luottamuksellinen ja siihen vastataan nimettömästi.

Käsitteiden käyttö:

Tässä kyselyssä "ryhmillä" viitataan pienryhmiin, joissa sosionomiopiskelijat hankkeen aikana työskentelivät. "Toiminnalla" viitataan pienryhmissä suunniteltuun ja Ysiltä elämään -tapahtumassa toteutettuun toimintaan. "Toiminnan kokeilulla" viitataan demotunneilla toteutettuihin esityksiin. "Opiskelijoilla" viitataan opintojaksolla mukana olleisiin sosionomiopiskelijoihin.

PERUSTIEDOT

	0-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-x
Ikä vuosina	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Nainen	Mies
Sukupuoli	☐	☐

	Ylioppilastutkinto	Ammatillinen koulutus	Yliopisto/korkeakoulu	Joku muu, mikä?
Koulutus	☐	☐	☐	<input type="text"/>

Seuraava >>

Sivu 1 / 5

Järjestelmänä Eduix E-lomake 3.1, www.e-lomake.fi

Ysiltä elämään 2015 - kyselylomake

Tämä kysely koskee Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus –opintojaksoon (R0030) kuuluvaa hanketta, jossa toteutettiin Ysiltä elämään –tapahtuma yhdessä muiden hankkeen toimijoiden kanssa. Kysely keskittyy erityisesti hankkeeseen sisältyviin demotunteihin sekä purkuseminaariin.

Pyritään antamaan joka kohdassa parhaan mahdollisen arviosi, kuinka koet asian keskimäärin toteutuneen. Arvioi kutakin väittämää asteikolla, jossa 1=Täysin eri mieltä, 4=Siltä väliltä ja 7=Täysin samaa mieltä. Vastaathan väittämiin klikkaamalla oikeaksi katsomaasi vastausta tai kirjoittamalla vastauksesi sille varatulle viivalle. Kiitos!

Kysely on luottamuksellinen ja siihen vastataan nimettömästi.

Käsitteiden käyttö:

Tässä kyselyssä "ryhmillä" viitataan pienryhmiin, joissa sosionomiopiskelijat hankkeen aikana työskentelivät. "Toiminnalla" viitataan pienryhmissä suunniteltuun ja Ysiltä elämään -tapahtumassa toteutettuun toimintaan. "Toiminnan kokeilulla" viitataan demotunneilla toteutettuihin esityksiin. "Opiskelijoilla" viitataan opintojaksolla mukana olleisiin sosionomiopiskelijoihin.

DEMOTUNNIT

	1	2	3	4	5	6	7
Koin demotuntien sisällön mielekkääksi.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Demotunnit edistivät omaa oppimistani hankkeessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Demotunnit lisäsivät motivaatiotani työskentelyyn hankkeessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Demotunneilla ei ollut merkittävää vaikutusta työskentelyyni/oppimiseeni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden ryhmien toiminnan näkeminen demotunneilla ennen tapahtumaa oli hankkeen toteutuksen kannalta hyödyllistä.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oman toiminnan kokeilu demotunneilla oli hyötyä hankkeen toteutuksen kannalta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oman toiminnan kokeilu demotunneilla toi näkyväksi toiminnan mahdollisia kehittämiskohteita.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kehitin/kehitimme oman pisteen toimintaa demotuntien toiminnan kokeilun pohjalta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan kokeilu demotunneilla antoi varmuutta omaan työskentelyyn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan kokeilulla ei ollut merkittävää vaikutusta toimintaan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Saimme demotunneilla muilta opiskelijoilta palautetta toiminnasta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden opiskelijoiden palautteesta demotunneilla oli hyötyä toiminnan kannalta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kehitin/kehitimme oman pisteen toimintaa demotuntien palautteen pohjalta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annoin demotunneilla palautetta muille ryhmille.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koin palautteen antamisen muille ryhmille/opiskelijoille hyödyllisenä demotunneilla.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1=Täysin eri mieltä, 4=Siltä väliltä ja 7=Täysin samaa mieltä

<< Edellinen Seuraava >>

Sivu 2 / 5

Järjestelmän Edux E-lomake 3.1. www.e-lomake.fi

Ysiltä elämään 2015 - kyselylomake

Tämä kysely koskee Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus –opintojaksoon (R0030) kuuluvaa hanketta, jossa toteutettiin Ysiltä elämään –tapahtuma yhdessä muiden hankkeen toimijoiden kanssa. Kysely keskittyy erityisesti hankkeeseen sisältyviin demotunteihin sekä purkuseminaariin.

Pyritään antamaan joka kohdassa parhaan mahdollisen arviosi, kuinka koet asian keskimäärin toteutuneen. Arvioi kutakin väittämää asteikolla, jossa 1=Täysin eri mieltä, 4=Siltä välillä ja 7=Täysin samaa mieltä. Vastaathan väittämiin klikkaamalla oikeaksi katsomaasi vastausta tai kirjoittamalla vastauksesi sille varatulle viivalle. Kiitos!

Kysely on luottamuksellinen ja siihen vastataan nimettömästi.

Käsitteiden käyttö:

Tässä kyselyssä "ryhmillä" viitataan pienryhmiin, joissa sosionomiopiskelijat hankkeen aikana työskentelivät. "Toiminnalla" viitataan pienryhmissä suunniteltuun ja Ysiltä elämään -tapahtumassa toteutettuun toimintaan. "Toiminnan kokellulla" viitataan demotunneilla toteutettuihin esityksiin. "Opiskelijoilla" viitataan opintojaksolla mukana olleisiin sosionomiopiskelijoihin.

PURKUSEMINAARI

	1	2	3	4	5	6	7
Koin purkuseminaarin sisällön mielekkääksi.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Purkuseminaari edisti omaa oppimistani hankkeessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Purkuseminaari syvensi tai laajensi hankkeessa jo aiemmin oppimaani.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Purkuseminaarilla ei ollut merkittävää vaikutusta omaan oppimiseeni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovien menetelmien käyttö purkuseminaarin esityksessä oli mielekästä.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovien menetelmien käyttö esityksessä auttoi havainnollistamaan omaa oppimiskokemusta muille opiskelijoille.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovien menetelmien käyttö muiden esityksissä auttoi ymmärtämään muiden oppimiskokemuksia.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovat menetelmät eivät olleet hyödyllisiä oppimiskokemuksen havainnollistamisessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Perehdyin hyvin valitsemani teeman teoriaan ja osasin opettaa sen hyvin muille ryhmälle.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden ryhmien esitysten teoreettiset osuudet olivat monipuolisia ja opin niistä paljon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esitysten teoreettiset osuudet jäivät purkuseminaarissa hyvin pintapuolisiksi.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sain purkuseminaarissa hyödyllistä palautetta muilta opiskelijoilta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annoin purkuseminaarissa palautetta muille opiskelijoille.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koin palautteen antamisen muille opiskelijoille hyödyllisenä purkuseminaarissa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Purkuseminaarissa heräsi uusia ajatuksia ja näkökulmia, joista voi olla hyötyä tulevilla hankkeilla/opinnoilla.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1=Täysin eri mieltä, 4=Siltä välillä ja 7=Täysin samaa mieltä

<< Edellinen Seuraava >>

Sivu 3 / 5

Järjestelmä Eduix E-lomake 3.1, www.e-lomake.fi

Ysiltä elämään 2015 - kyselylomake

Tämä kysely koskee Dialogi, kohtaaminen ja ammatillinen vuorovaikutus -opintojaksoon (R0030) kuuluvaa hanketta, jossa toteutettiin Ysiltä elämään -tapahtuma yhdessä muiden hankkeen toimijoiden kanssa. Kysely keskittyy erityisesti hankkeeseen sisältyviin demotunteihin sekä purkuseminaariin.

Pyritään antamaan joka kohdassa parhaan mahdollisen arvio, kuinka koet asian keskimäärin toteutuneen. Arvioi kutakin väittämää asteikolla, jossa 1=Täysin eri mieltä, 4=Siltä väliltä ja 7=Täysin samaa mieltä. Vastaa tähän väittämään klikkaamalla oikeaksi katsomaasi vastausta tai kirjoittamalla vastauksesi sille varatulle viivalle. Kiitos!

Kysely on luottamuksellinen ja siihen vastataan nimettömästi.

Käsitteiden käyttö:

Tässä kyselyssä "ryhmillä" viitataan pienryhmiin, joissa sosionomiopiskelijat hankkeen aikana työskentelivät. "Toiminnalla" viitataan pienryhmissä suunniteltuun ja Ysiltä elämään -tapahtumassa toteutettuun toimintaan. "Toiminnan kokeiluilla" viitataan demotunneilla toteutettuihin esityksiin. "Opiskelijoilla" viitataan opintojaksolla mukana olleisiin sosionomiopiskelijoihin.

OPETUS JA OPPIMINEN

	1	2	3	4	5	6	7
Yhteinen kokemusten jakaminen muiden opiskelijoiden kanssa demotunneilla ja purkuseminaarissa oli hyödyllistä hanketyöskentelyn kannalta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteinen kokemusten jakaminen muiden opiskelijoiden kanssa demotunneilla ja purkuseminaarissa edisti omaa oppimistani hankkeessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteinen kokemusten jakaminen muiden opiskelijoiden kanssa demotunneilla ja purkuseminaarissa antoi uusia näkökulmia toimintaan/työskentelyyni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistä kokemusten jakamista ei merkittävästi tapahtunut demotunneilla ja purkuseminaarissa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jaoin muille opiskelijoille jotakin hankkeen aikana oppimaani demotunneilla/purkuseminaarissa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opin muilta opiskelijoilta jotakin demotunneilla/purkuseminaarissa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Demotunnit ja purkuseminaarit olivat hankkeen onnistumisen kannalta tarpeellisia.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Demotunnit ja purkuseminaarit olivat oman oppimiseni kannalta tarpeellisia.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1=Täysin eri mieltä, 4=Siltä väliltä ja 7=Täysin samaa mieltä

Oliko jokin hankkeessa oppimisestäsi kannalta täysin turhaa?

Mikä erityisesti edisti oppimistasi tässä hankkeessa?

<< Edellinen Seuraava >>

Iso kiitos vastauksestanne!

Sivu 4 / 5

Järjestelmänä Eduix E-lomake 3.1, www.e-lomake.fi

Liite 7: Demotuntien ohjeistus

DEMOTUNNIT 17.2. & 24.2.

- Demotunneilla testataan pisteen toimintaa muulla ryhmällä ja kokeillaan sen toimivuutta käytännössä
- Perustellaan, miksi kyseinen toiminta on valittu
- Muu ryhmä antaa palautetta toiminnasta ja pisteen toimivuudesta, ja tämän pohjalta piste hiotaan valmiiksi tapahtumapäivää varten
- Esityksen pituus n. 30min + palaute 15min

